

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Inceput de sezon estival

Foto : A.P.N.

DIN SUMAR:

- **Dreptaci manuali, stîngaci „cerebrali”** ● **Să nu concurăm Soarele...** ● **Între dubla elice și „Domnișoarele din Avignon”** ● **Pentru bolnavii de artroze** ● **ARS, robotul meu...**

23
ANUL XXIX
8 Iunie 1973
(1473)

Așadar, în numărul trecut am văzut că gerontologii socotese îmbătrânirea ca o boală care trebuie combătută. Și în același timp ne-am putut da seama de dificultățile de care se lovesc în cercetările lor, precum și de unele din remediile preconizate.

Documentarul de săptămîna aceasta demontează mecanismul îmbătrînirii. Dar mai ales — făcîndu-se ecoul celor mai noi cercetări în materie — propune o sumă de recomandări pentru a întîrzi instalarea ei.

Documentar

O nouă ofensivă împotriva bătrîneții (II)

Alți biologi au replicat, însă, că îmbătrînirea nu poate fi legată direct de această stopare a creșterii, deoarece nimeni dintre noi nu trăiește cei 160-175 de ani care ar fi necesari pentru a permite celulelor să se dividă de 50 de ori. Dacă există într-adevăr un „ceas genetic”, spun acești cercetători, e mai probabil ca el să determine, încă cu mult înainte de încetarea diviziunilor, o serie de modificări structurale, biochimice și fiziologice în celulă. Poate că tocmai acestor transformări li se datorează îmbătrînirea.

În momentul de față, numărul limitat de diviziuni ale celulei umane este un obiect de studiu și pentru geneticieni, care încearcă să stabilească în ce măsură plafonul e determinat fie de acidul ribonucleic, fie de acidul dezoxiribonucleic. Primul, cunoscut mai ales sub prescurtarea RNA, e purtătorul indicațiilor genetice pe care le transmite ruda sa apropiată, acidul dezoxiribonucleic (DNA) citoplasmei — substanța organizată formînd corpul celulelor vii.

Experiențele se fac, în general, după următorul procedeu: se înlătură nucleul unei celule, care e silită apoi să „fuzioneze” cu alta, de astă dată întreagă. În aceste combinații se mixează celulele tinere cu cele bătrîne sau celulele unor specii cu viață scurtă cu cele ale unor specii cu viață lungă. Ceea ce se urmărește este de a se vedea, printre altele, dacă, după asocierea cu o citoplasmă tină, celula umană bătrînă continuă să se dividă dincolo de limita celor 50 de ori. Într-o asemenea eventualitate s-ar trage concluzia că diviziunile se află sub un control genetic situat în afara nucleului. Prolungirea duratei de existență a unei celule dintr-o specie cu viață scurtă prin contopirea ei cu citoplasma unei celule cu viață lungă ar confirma deducția de mai sus.

Consecințele unei astfel de constatări au o importanță deosebită căci, dacă oprirea diviziunii după un anumit număr de scindări — deci îmbătrînirea — se află sub un control genetic cu sediul în citoplasmă, intervenția terapeutică ar fi mult mai ușoară. Nucleul e mult mai greu accesibil unor substanțe chimice sau medicamentoase decît substanța în stare semifluidă care-l înconjoară.

Dar, în ciuda recentelor progrese realizate în domeniul biologiei moleculare, geneticienii nu s-au pus de acord dacă și în ce fel acționează asupra îmbătrînirii zestrea depozitată în genele cromozomilor. Chiar printre cei tentați să acorde eredității un rol de seamă, circulă cîteva ipoteze, dintre care două înfrunesc cel mai mare număr de adieziuni. Prima afirmă că, din punct de vedere biologic, viața se desfășoară conform unui program imprimat pe materialul genetic din DNA atunci cînd părinții concep copilul; pe măsură ce programul se realizează, celula îmbătrînește și, în cele din urmă, moare, așa cum amuțește un magnetofon, atunci cînd banda pe care era imprimată melodia ajunge la capăt.

Cea de a doua ipoteză afirmă că procesul de îmbătrînire constă din erorile ce se acumulează în cursul transmiterii mesajului genetic de la o generație de celule la alta, așa cum se adună micile zgîrieturi pe un disc de patefon, pus de prea multe ori. În clipa cînd numărul de greșeli atinge un anumit quantum, celula încetează să mai funcționeze.

Ce spun hormonii și undele electrice

Împotriva geneticienilor se ridică o serie de alți cercetători, după părerea cărora transformările provocate de înaintarea în vîrstă sînt reglate nu la nivelul fiecărei celule în parte, ci la cel al organismului în ansamblu. Lunga supraviețuire a fragmentelor de piele grefate generațiilor succesive de șoareci s-ar putea să arate că un fel de hormon a preluat controlul asupra celulelor transplantate. În sprijinul acestei teze e invocat un argument din domeniul endocrinologiei: ridurile pielii și

rarefierea oaselor, care apar uneori la femei după menopauză, se datoresc scăderii secreției de estrogen din ovare; administrarea zilnică de hormon, pe calea injecțiilor, ameliorează întrucîtva cele două simptome de îmbătrînire amintite.

După alți gerontologi, principalul agent al îmbătrînirii ar fi hipotalamusul, situat în adîncul emisferelor cerebrale. La șoareci, vîrsta înaintată aduce cu sine o scădere în circulația sanguină a cantității de neurohormoni printre care și noradrenalina, elaborată la nivelul hipotalamusului. O astfel de reducere ar afecta glanda hipofiză, „dirijorul” endocrin al organismului care, la rîndul său, ar influența negativ celelalte glande cu secreție internă, inclusiv suprarenalele, ovarele și testiculii. Partizanii acestei teorii sînt optimiști: ei pronosticează că, într-un viitor mai apropiat sau mai depărtat, pentru a face ca bătrînețea să dea înapoi, va fi destul să se pre-

între ceea ce e al său și ceea ce e al inamicului.

Pentru ameliorarea acestui sistem defensiv, s-au inoculat culturi microbiene unor șoareci tineri, astfel încît în singele lor a apărut un mare număr de limfocite, o grupă a leucocitelor. Transmise șoarecilor bătrîni, aceste globule albe le-au conferit posibilitatea de a rezista cu succes unor agresiuni microbiene care, în mod normal, le-ar fi fost fatale.

Concluzia experimentului e cît se poate de atrăgătoare: în anii tinereții, omul ar putea „depune” o parte din limfocitele sale, spre a fi congelate și păstrate, pînă cînd va avea nevoie de ele, la bătrînețe, pentru a-și revitaliza sistemul de apărare a organismului.

S-au descoperit însă și alți suspecți, cărora li se atribuie vina de a provoca îmbătrînirea: radicalii liberi. Sînt fragmente de molecule descompuse, care-și caută cu nerăbdare noi parteneri, pentru ca împreună să dea o

a bolilor cardiace, tutunul contribuie în diverse moduri la accelerarea îmbătrînirii. Efectul vasoconstrictor al nicotinei determină tulburări în circulația periferică. Se pare că pînă și ridurile, mai ales cele din jurul ochilor, se datoresc acestei acțiuni.

4) În privința alcoolului — prudentă! E drept, băuturile spirtoase, îndeosebi vinul, dilată vasele sanguine, ceea ce determină pe unii geriatri să le recomande în cantități moderate. Pe de altă parte însă, ficatul bătrîn nu mai scindează molecula de alcool cu aceeași eficiență ca în trecut, ceea ce înseamnă că doze care, în tinerețe, treceau drept moderate, acum pot deveni toxice.

5) Exercițiul fizic e absolut necesar. Printr-o practicare sistematică a gimnasticii, marșului, înotului și chiar a ciclismului, se asigură un control mai bun asupra greutății și se compensează rapid unele eventuale excese alimentare. Dar beneficiile nu se limitează la atît; teste efectuate asupra unor

bărbați în vîrstă de 60-88 ani demonstrează că, la absolut toți, exercițiul fizic a făcut să crească proporția de oxigen în sînge — semnul cel mai concludent că organismul e viguros — a diminuat tensiunea nervoasă, a ameliorat funcția cardiovasculară și a sporit forța țesutului muscular.

Exercițiul fizic la bătrînețe trebuie neapărat să fie regulat și moderat. Și în această privință e bine să de-

prindem organismul cu eforturi corespunzătoare încă de la o vîrstă nu prea înaintată. Asta nu înseamnă că, în lipsa unei asemenea obișnuințe, omul nu poate începe să practice gimnastica sau lungile plimbări pe jos, chiar după ce a trecut pragul bătrîneții. Dar programul va fi stabilit cu multă grijă, prevăzîndu-se inițial o cheltuială minimă de energie și progresînd apoi treptat și foarte încet. Geriatrii opinează că bătrînilor exercițiul fizic li se prescrie cu exact aceeași prudență ca și medicamentele.

6) Orice afecțiune, oricît de neînsemnată ar părea, trebuie tratată imediat, cu toată seriozitatea. La această vîrstă, organismul nu mai are aceeași capacitate de apărare față de microbi și alți agenți patogeni și nu poate fi lăsat să se „descurce” singur.

7) Bătrînețea strivește numai pe cei care se consideră înfrinți dinainte. Ceilalți, cei care intră în ultima perioadă de viață punînd accentul pe faptul că e viață și nu că e ultima perioadă au toate șansele să se bucure de o bătrînețe lungă și ferită de neazuri. Condiția esențială a succesului e refuzul de a capitula.

documenta.

documentar docum

entiar documentar dc

documentar document

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

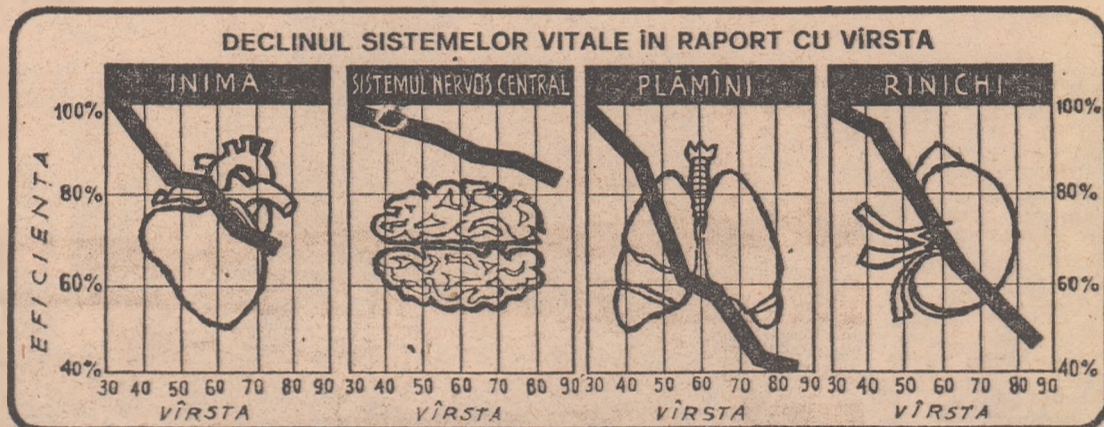
mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

leveze cîteva centimetri cubi de sînge de la un individ, să se vadă care e proporția de hormoni și să se prescrie înlocuitorii necesari.

O altă categorie de specialiști se opresc asupra unui fenomen patologic caracteristic vîrstei înaintate: așa-numita scleroză cerebrală care, în forma ei avansată — demența senilă — aduce grave alterări rațiunii. De fapt, spun cercetătorii care țin de acest curent, nu e vorba de o scleroză propriu-zisă (a vaselor sanguine), ci de o defecțiune în transmiterea chimică a impulsurilor nervoase din creier. Pentru a combate simptomele senilității, ar trebui deci „spălați” pe cale medicamentoasă mediatorii chimici ai impulsurilor.

Într-adevăr, la persoanele în vîrstă, electroencefalograma arată o diminuare a activității electrice cerebrale. Modificările afectează mai ales undele alfa, caracteristice stării de „conștiență relaxată”. În plus, undele beta, asociate de obicei cu trezirea din somn, sînt mai pronunțate la femei decît la bărbați, ceea ce ar explica, după unii, media mai lungă de viață a sexului frumos.

Globule albe pentru zile negre

Conform unor studii efectuate în ultimii ani, procesul de îmbătrînire este însoțit de un serios deranjament al sistemului nostru de imunitate. După cum se știe, leucocitele (globulele albe ale singelui) și anticorpii elaborați de acest sistem au rolul de a identifica și ataca agenții patogeni care invadează organismul — microbi și virusurile. Unii oncologi consideră chiar că și celulele unui cancer incipient sînt detectate și distruse, cel puțin în parte, de acești mărunchi dar vajnici apărători ai sănătății noastre.

După cît se pare, o dată cu vîrsta, sistemul de imunitate începe să funcționeze în mod necorespunzător: scade producția de anticorpi care luptă împotriva agenților patogeni, în schimb crește producția de anticorpi care atacă propriile țesuturi ale organismului. E ca și cum microscopica armată n-ar mai ști să facă deosebirea

de oxidare (de tipul celor ce duc la rîncezirea untului sau la uscarea vopselelor de ulei). Administrîndu-se șoarecilor substanțe antioxidante, s-a izbutit să li se prelungească viața cu aproape 50 la sută. Vitamina E, care e și ea un antioxidant, nu dă însă rezultate, cel puțin deocamdată, în experiențele făcute asupra animalelor.

Șase recomandări plus o condiție esențială

Pînă ce studiul în laborator și practica medicală vor confirma definitiv una sau mai multe dintre teoriile expuse mai sus, să nu neglijăm arsenalul de care dispunem de pe acum și care s-a format în parte pe cale empirică, în parte pe cale riguroasă științifică. Dintre mijloacele actuale pe care le avem la îndemînă pentru a combate bătrînețea, să trecem în revistă cîteva:

—1) Lupta trebuie începută din timp, încă în anii cînd organismul e viguros pe toate planurile. E vorba nu numai de a ne păstra forța fizică și intelectuală, ci de a planifica dinainte activitățile și preocupările vîrstei avansate. În felul acesta, un moment „critic”, cum ar fi ieșirea la pensie, nu va mai însemna o bruscă întrerupere în felul nostru de viață, ci trecerea fără zguduiri la o nouă fază a existenței, la fel de rodnică și de plină ca și precedenta.

2) Evitarea obezității e un comandament mai imperios decît la oricare altă vîrstă. Excesul de greutate corporală mărește riscurile maladiilor cardiovasculare și netezește calea diabetului. În regimul alimentar, reducerea grăsimilor animale, a făinoaselor și a dulciurilor e de obicei suficientă pentru a ne îngădui să înfruntăm cîntarul fără emoții. În nici un caz nu vom recurge la cure de slăbire rapidă, căci o brutală scădere a caloriilor din hrană obligă organismul să-și procure energia necesară din țesutul muscular, care acum nu mai poate fi înlocuit.

3) Renunțarea la fumat are numeroase avantaje. În afară de contribuția sa la apariția cancerului pulmonar și

AGENDĂ BOGATĂ ȘI RODNICĂ

Agenda politicii externe românești este vara aceasta foarte plină. Țara noastră se afirmă cu o deosebită pregnanță pe eschierul politic internațional, cuvântul ei este așteptat și ascultat cu respect.

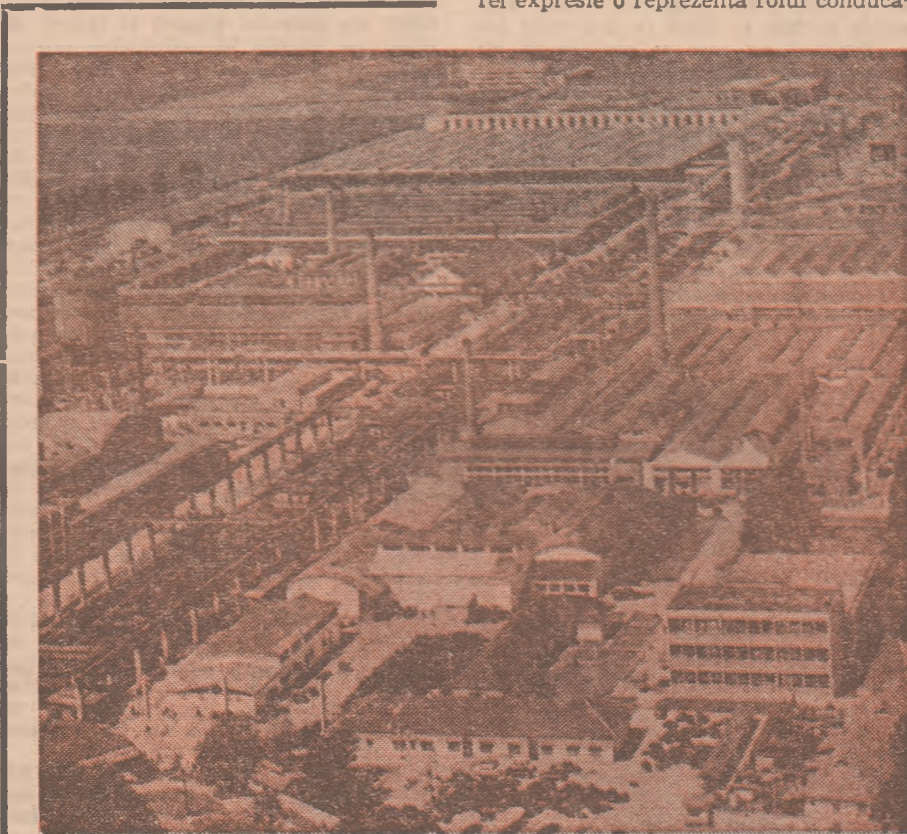
În această vastă și multilaterală activitate România socialistă pornește de la situația de fapt că în lume există țări cu orinduirii sociale diferite. Este o situație care face ca viața publică internațională să se constituie într-unul din domeniile cele mai dinamice ale evoluției omenirii în epoca noastră. Ca țară socialistă, România acordă desigur o deosebită atenție colaborării cu statele socialiste. În același timp, ea acționează pentru o fertilă colaborare cu țările care adoptă o politică de dezvoltare independentă, dezvoltă relații cu toate statele.

Desfășurând astfel o amplă activitate internațională, în spiritul principiilor și orientărilor fundamentale care inspiră politica noastră externă, în consonanță cu sarcinile stabilite de Congresul al X-lea al partidului și Conferința Națională, România socialistă militează cu consecvență unanim recunoscută pentru realizarea unei atmosfere de destindere, de încredere și conlucrare pașnică între națiuni, pentru transpunerea în viață a nobilelor aspirații ale popoarelor către pace, securitate, cooperare și progres. Totodată, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Dorim să participăm activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori, la cooperarea economică, la realizarea în lume a unor relații economice care să asigure lichidarea decalajului dintre țările dezvoltate și țările rămase în urmă, la apropierea nivelului lor de dezvoltare. Considerăm că aceasta este o contribuție esențială pentru realizarea destinderii și păcii în lume”.

Această politică externă, care are în persoana secretarului general al partidului principalul său arhitect și promotor, aduce țării noastre prietenii pe toate meridianele, stimă, prestigiu și autoritate. Date aflate la îndemâna oricui mărturisesc cu elocvență că politica externă a României a dobândit în ultimii ani o nouă calitate, un plus de conținut, care pot fi identificate pe toate planurile de activitate și într-o mare varietate de forme.

Cel mai recent exemplu îl oferă vizita Maiestății Sale Imperiale Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, șahișahul

Iranului, care a prilejuit un nou și rodnic dialog menit să deschidă o etapă superioară în evoluția raporturilor româno-iraniene. Declarația solemnă comună, semnată de președintele Nicolae Ceaușescu și de șahișahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, subliniază că popoarele noastre își asumă angajamentul de a milita pentru afirmarea în lume a principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state — egalitatea în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamăstecul în treburile interne, avantajul reciproc. Căci, așa cum arată cu această ocazie președintele Nicolae Ceaușescu: „Trăim asemenea împrejurări când fiecare popor — fie el mare sau mic — este chemat să-și asume răspunderi, să contribuie la așezarea relațiilor dintre state pe principii noi”.

O industrie puternică, dinamică

Acum un sfert de veac:

NAȚIONALIZAREA

Peste câteva zile, la 11 iunie, vom sărbători împlinirea a 25 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție industrială, eveniment de o capitală importanță în istoria clasei muncitoare și a poporului nostru. Naționalizarea a inaugurat o nouă etapă în amplul proces revoluționar declanșat de izbînda insurecției naționale antifasciste armate de la 23 august. Actul de la 11 iunie 1948 era consecința logică și inevitabilă a marilor înfăptuiri imediat anterioare: în decembrie 1947, prin abolirea monarhiei și proclamarea Republicii, întreaga putere de stat a fost preluată în mâinile clasei muncitoare, carea unificarea partidului comunist cu partidul social-democrat, în februarie 1948, i-a dat un unic stat major politic.

În primăvara anului 1948, clasa muncitoare, împreună cu aliații săi, deținea așadar puterea politică, realitate a cărei expresie o reprezenta rolul conducă-

tor al P.C.R. în guvern. Naționalizarea industriei, transportului și băncilor i-a permis să intre în posesia unei vaste baze economice, cea de a doua pirghie fundamentală pentru construcția socialismului în țara noastră.

S-a materializat, în felul acesta, crezul pentru care militaseră socialiștii noștri încă din secolul trecut, felul căruia comuniștii români i se dăruiseră, fără a precupeți jertfele, de-a lungul a mai bine de două decenii și jumătate de lupte — eliberarea muncii de exploatare printr-un act revoluționar de expropriere a expropriatorilor, realizat de clasa muncitoare însăși, sub conducerea partidului.

Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector socialist de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale”. S-a realizat astfel îndrumarea întregii evoluții economice, conform necesităților obiective ale socialismului și intereselor de bază ale națiunii. Întrunind consensul unanim al poporului, a fost înfăptuită cu consecvență politică partidului de industrializare socialistă, factor decisiv pentru cooperativizarea agriculturii, dezvoltarea tuturor forțelor de producție, extinderea și generalizarea relațiilor socialiste în întreaga economie, victoria deplină a socialismului în țara noastră.

La un sfert de veac distanță de la mărețul eveniment din iunie 1948, România se înfățișează ca o țară cu industrie puternică, dinamică și armonios repartizată din punct de vedere teritorial, cuprinzînd ramurile cele mai înaintate pe plan tehnic și afirmîndu-și cu tot mai mult succes competitivitatea pe plan mondial. Strălucitele sale perspective de viitor, trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a P.C.R., constituie un imbold și un necesar izvor de energii pentru toți oamenii muncii din țara noastră. Așa se explică și elanul cu care ei s-au angajat în întrecerea pentru înfăptuirea înainte de termen a planului cincinal, obiectiv care s-a impus ca o cauză a întregului popor.

CONSTRUCȚII

Case pe „perne” de cauciuc

Din ce în ce mai multe clădiri sînt sprijinite pe un fel de arcuri, pentru a fi ferite de vibrațiile produse de vehicule și îndeosebi de trenuri. Același lucru este preconizat acum și ca mijloc de protecție împotriva cutremurelor.

Actualitate
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității
Actualitatea actualității

Arcurile propuse vor fi de formă cubică și vor avea laturi cuprinse între cîțiva centimetri și cîțiva metri, în funcție de dimensiunile clădirii pe care o vor susține. Ele vor arăta ca un sandwich multiplu, fiind confecționate din straturi orizontale de cauciuc natural care vor alterna cu tablă de oțel. Arcuri de cauciuc de acest tip sînt folosite de cîțva timp pentru a prelua dilatarea și contractia tablierelor de pod (părțile care susțin calea de circulație). Același tip, însă cu o rigiditate mult mai redusă, va putea fi adaptat și pentru apărarea împotriva cutremurelor.

De fapt cîteva clădiri au și fost protejate de cutremure prin montare pe arcuri. Printre ele se află o clădire din Uniunea Sovietică, care se sprijină pe arcuri de oțel elicoidale. Dar pînă acum nici una din ele nu a avut de suferit un cutremur mai puternic. În 1965 un mare bloc de locuințe din Londra, clădit chiar deasupra unei gări subterane, a fost izolat cu arcuri de cauciuc, care au eliminat vibrațiile de joasă și de înaltă frecvență.

Dar cele mai joase frecvențe produse de trecerea trenurilor sînt totuși mult mai mari decît cele întîlnite în cursul cutremurelor care sînt deseori de 1 Hz și uneori chiar mai mici. De aceea suporturile împotriva cutremurelor vor trebui să fie mult mai moi decît cele care previn dilatarea tablierelor de poduri sau amortizează vibrațiile produse de circulația urbană. Dar costul lor — 2 la sută din cheltuielile de construcție — riscă să fie socotit momentan prea mare pentru ca utilizarea lor să se extindă la absolut toate clădirile. Probabil că pentru început vor beneficia de ele unele instituții de interes public, cum sînt spitalele.

Problema complexă a optimizării folosirii suporturilor de cauciuc va fi rezolvată grație modelelor elaborate de computer.

GOSPODĂRIE COMUNALĂ

Un tramvai numit izbîndă

Cum ar putea fi sporită capacitatea de trafic pe marile artere, ce viteză maximă ar putea fi imprimată tramvaielor, cum ar putea fi micșorat zgomotul pe străzi sau mai bine întreținută podoaaba verde a orașelor? Sînt tot atîtea probleme aflate în studiu la Academia de gospodărie comunală „K. D. Pamfilov” din Moscova. Dar iată și cîteva din soluțiile găsite de cercetătorii ei.

Primul vagon de tramvai electric are o vechime de circa o sută de ani. Și cu toate că între timp au apărut noi mijloace de transport, mai comode, tradiționalul tramvai este mai departe unul dintre cele mai solicitate. În clipa de față el este utilizat în 110 orașe sovietice și transportă circa 10 miliarde de călători pe an.

Recent a fost elaborat însă proiectul unui nou tramvai care va putea atinge o viteză de 75 de kilometri pe oră. El va avea un consum de electricitate mult redus față de vechile tipuri, suspensia pneumatică îi va face alunecarea lină, fără zguduituri, iar frîna electromagnetică îi va asigura o mare securitate în circulație. În plus, noul model de tramvai va fi și silențios.

Vagonul descris mai sus a și fost construit de altfel în două variante: cu șase și opt osii. Cel dintîi are o capacitate de 183 de călători, cel de al doilea de 250. Cabina manipulantului va avea o legătură telefonică cu dispecerul

de linie și cu stațiile de pe traseu. Calculele făcute au arătat că 60 de vagoane de acest tip, circulînd pe mai multe linii la interval de un minut, ar putea transporta într-o oră pînă la 22 000 de călători.

Dar noul tramvai nu poate circula pe orice șină. Încît urmează să se construiască și noi linii; în orașele cu circulație mare traseele lui vor coborî sub

Tradițional și totuși modern
Foto: V. Kavashkin (A.P.N.)

pămînt sau vor urca pe estacade. Construcția noulor tipuri de linii a și început la Moscova, Volgograd, Riga, Perm, Saratov, Kiev. Prima linie construită la Leningrad a fost inaugurată recent. Peste puțin timp noile tramvaie vor fi construite în serie.

A AJUNS BYRD LA POL?

O controversă reinviată după câteva decenii

Cu foarte puțin timp înainte ca dirijabilul „Norge” să fi ajuns deasupra țărnișelor stincoase ale arhipelagului Spitzbergen, în portul Kings Bay a intrat un vas american. Probabil că n-ar fi atras atenția vinătorilor și pescarilor de acolo dacă puntea n-ar fi fost aproape în întregime ocupată de o încercătură neobișnuită acoperită cu foaie de cort. Și într-adevăr, când învelitoarea a fost dată la o parte, localnicii adunați pe chei au văzut un avion mare pe al cărui fuzelaj se putea citi: „Josephine Ford”. Cum pescarul redus nu permitea navei să se apropie de țărnișă, avionul a fost adus pe uscat pe o punte așezată deasupra unor bărci de salvare. Americanii erau foarte grăbiți, iar zăpada deasă și vântul puternic nu prea îndemnau la discuții cu localnicii. Cu toate acestea, spre seară Kings Bay a fost zguduit de o veste neașteptată: piloții americani Richard Byrd și Floyd Bennett intenționau să ajungă la Polul Nord cu „Fokker”-ul lor trimotor.

Comandantul de escadră Richard Evelyn Byrd nu era un novice în acest gen de întreprinderi riscante. Sfârșitul primului război mondial îl găsisse în funcția de comandant al aviației S.U.A. din Canada. Și încă de atunci hotărâse să realizeze cel dintâi zbor la Polul Nord, eucerind astfel celebritatea.

Curînd, aruncînd în aer cu dinamită gheața de pe o mare întindere de pământ spre a putea decola în bune condiții, cei doi piloți au început să facă febrile pregătiri de plecare, pentru ca nu cumva Amundsen să le-o ia înainte.

Care a fost reacția lui Amundsen? Excedat de nerăbdarea lui Nobile, care voia neapărat să ia startul înaintea americanilor, exploratorul norvegian i-a atras atenția că nu trebuiau să se grăbească în dauna bunei pregătiri a expediției, întrucît țelul ei nu era numai survolarea Polului Nord, ci și explorarea teritoriilor arctice dintre pol și țărmurile Alaskai, necunoscute încă. Dealtfel, planul lui Byrd nu era o surpriză totală pentru Amundsen. Pilotul american îi împărtășise intențiile lui cu câteva luni înainte. Numai că atunci fusese vorba să decoleze de pe țărmul nordic al Groenlandei. Nu era greu de ghicit de ce și schimbasesc pe neașteptate intențiile și de ce Byrd și Bennett se grăbeau acum. Voiau să fie cei dintâi.

Un start grăbit

În noaptea de 8 spre 9 mai 1926, în cursul unei a treia încercări, „Fokker”-ul s-a desprins în sfîrșit de pistă și s-a îndreptat spre nord. Zburînd la o altitudine de 600 m, s-a depărtat repede de Spitzbergen și în scurt timp a început să zboare deasupra nemărginitului deșert de gheață.

Conform relatării lui Byrd, zborul s-a desfășurat astfel:

În cursul călătoriei el și însoțitorul său n-au putut folosi busola magnetică, întrucît la latitudinea aceea amplasarea polilor magnetici și geografici era departe de a coincide. Încît determinau poziția în care se aflau cu ajutorul sextantului, iar direcția o țineau după Soare. Zburînd cu 170 km/oră, „Josephine Ford” a înaintat astfel spre pol, planînd deasupra bancizelor ca o pasăre gigantică.

Din cînd în cînd, Byrd și Bennett se schimbau la comanda avionului. Zborul se desfășura calm și se părea că nimic n-avea să-i împiedice să-și atingă ținta. Pe neașteptate, însă, au depistat o scurgere de ulei la motorul drept și viteza a scăzut pînă la 110 km. Toate încercările de a repara avaria au eșuat, încît Bennett a propus să aterizeze. Dar Byrd s-a împotrivit și a continuat să conducă aparatul spre

nord, utilizînd cu pricepere vîntul prielnic. În dimineața zilei de 9 mai, avionul a ajuns deasupra polului. Byrd și-a determinat poziția cu sextantul, a făcut cîteva fotografii ale întinderilor de gheață, a executat trei viraje deasupra polului și, după ce a azvirlit jos medalionul pe care îl purtase la gît compatriotul lui, Peary, în cursul expediției sale spre Pol, a pornit înapoi spre Spitzbergen. Din fericire, vîntul a fost iar prielnic și a mărit viteza avionului avariata cu 18—20 km/oră. După 15.40 ore de la start, schiurile „Fokker”-ului au atins din nou pista de aterizare din Kings Bay.

Cel dintîi care i-a strîns mina lui Byrd a fost Amundsen.

— Noi,ăștia bătrîni, o să plecăm mai ușor dacă o să lăsăm în urma

jekvist, care lucra în arhivele Societății naționale de geografie a S.U.A., a publicat un articol în care a pus sub semnul îndoielii adevărul datelor comunicate de Byrd despre zborul lui din 9 mai 1926. Comparînd cele două hărți ale zborului atașate la raport de piloți cu hărțile meteorologice norvegieni și americane și cu observațiile asupra vremii din 9 mai 1926, profesorul suedez afirma că, în ziua aceea, deasupra polului vîntul suflase din cu totul altă direcție decît cea arătată de Byrd. Și chiar dacă zborul se desfășurase cum îl descriese Byrd, cu alte cuvinte dacă viteza avionului fusese de 170 km/oră, iar avaria la motor, care micșorase viteza la 110 km/oră, se produsese cu o oră înainte de a ajunge la pol și vîntul continuase în tot acest timp să fie favorabil mărin viteza aparatului cu 18—20 km/oră, pentru a străbate cei 1.230 km care despărțeau Kings Bay de pol și a se înalța la bază, „Josephine Ford” ar fi avut nevoie de cel puțin 16.30 ore. Cum însă Byrd a zburat numai 15.40 ore, iar vîntul, în ciuda afirmațiilor lui, îi fusese nefavorabil, rezulta că pilotul nu ajunsese la pol.

Un document fotografic: Amundsen (dreapta) saluîndu-l pe Byrd.

Articolul lui Lilljekvist a trecut neobservat. În schimb cartea lui Richard Montagu: „Oceane, poluri, piloți”, publicată relativ recent de editura newyorkeză „Rand House”, a avut în S.U.A. efectul unei bombe. Căci de astăzi dată amiralul Byrd era incriminat de un american, și încă de un publicist cunoscut.

Montagu scrie cărți de popularizare a descoperirilor geografice. Pentru această ultimă lucrare a studiat minuțios documentele existente și descrierea primelor

zboruri polare și transoceanice. Dar cînd a ajuns la zborul lui Byrd-Bennett, a intrat în impas. Cu cit studia mai atent detaliile acestei expediții, cu atît îi sporeau îndoielile. În felul acesta, publicistul a aflat că încă în ziua de 9 mai 1926 reporterul norvegian Old Arneson, care venise în Spitzbergen spre a fi de față la startul expediției lui Amundsen și Nobile, își exprimase într-o corespondență trimisă ziarului „Aftenposten” îndoiele în legătură cu atingerea polului de către Byrd și Bennett, căci zborul lor fusese prea scurt. La rîndul ei, Societatea de geografie norvegiană și-a exprimat oficial neîncrederea în exactitatea măsurătorilor făcute de Byrd, deoarece erau binecunoscute dificultățile de care se loviseră expedițiile aeriene ale lui Amundsen și Ellsworth în determinarea poziției lor în marea de ghețuri polare. Or, Byrd utilizase pentru determinarea coordonatelor avionului numai sextantul, ceea ce, după părerea specialiștilor, nu era suficient. În plus, la înapoiere nici nu mai făcuse măsurători, întrucît, declarase el, sextantul i se rupsese imediat după a patra serie de observații făcute deasupra Polului Nord.

Italianii avuseseră și ei dubii. Dar

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

atunci, în 1926, toate aceste îndoiele au fost socotite o manifestare obișnuită de invidie din partea unor concurenți mai puțin norocoși...

Montagu și-a continuat investigațiile. A cercetat și hărțile păstrate în arhivele Societății de geografie, pe care Byrd trasase itinerarul avionului, iar aceste hărți n-au făcut decît să-i sporească bănuielele.

Dorînd să stabilească cu tot dinadinsul adevărul, l-a căutat pe Floyd Bennett, al doilea pilot al avionului, care trăia într-o totală uitare. Și bătrînul i-a împărtășit reporterului niște lucruri surprinzătoare. Anume că uleiul începuse să se scurgă din motorul drept al avionului aproape imediat după decolare, din care cauză Byrd fusese silit să micșoreze viteza de la 170 la 110 km/oră și chiar voise să se întoarcă în Spitzbergen. Dar orgoliul a fost mai puternic și comandantul și-a continuat zborul. Cum necazurile pricinuite de motor n-au încetat, Byrd a întors totuși de cîteva ori aparatul, dar apoi a pornit iar spre pol. O bună parte din timp a fost înghițită de aceste manevre, după care piloții s-au înapoiat în arhipelag. Bennett s-a eschivat să dea un răspuns direct la întrebarea dacă „Josephine Ford” a ajuns sau nu la pol, explicînd aceasta prin împrejurarea că el se ocupase în general de înlăturarea defectiunilor de la motor și că Byrd stabilise direcția avionului.

Dar Montagu a socotit că era de ajuns și ceea ce spusese Bennett; dacă viteza avionului se micșorase imediat după decolare, Byrd n-a putut în nici un caz să ajungă la pol și să se întoarcă la Kings Bay în numai 15.40 de ore. Rezulta, deci, să amiralul Richard Evelyn Byrd n-a atins Polul Nord.

Mîhnîți profund de afirmațiile lui Montagu, admiratorii amiralului Byrd au primit plini de speranțe vestea că de lămurirea împrejurărilor în care a avut loc zborul din 9 mai 1926 se va ocupa și Bernt Balchen, unul din cei mai mari specialiști americani în materie de explorări polare. Participant la expediția lui Amundsen și tovarăș al lui Byrd în celebrul zbor deasupra Polului Sud, el trebuia să restabilească adevărul. Dar după ce a studiat documentele și mărturiile contemporanilor cu zborul din 1926 aflați încă în viață și a recitat apoi totul amănunțit, Balchen a ajuns la aceeași concluzie ca Lilljekvist și Montagu.

După care savantul i-a arătat lui Floyd Bennett toate aceste concluzii. Dezarmat de probele incontestabile, acesta a rostit o frază care e sortită să devină ultima pagină în dosarul respectivului caz: „Byrd and I never got to the North Pole” — „Byrd și eu n-am ajuns niciodată la Polul Nord”.

Descumpănit oarecum de puternicul răsănit pe care l-a avut în S.U.A. descoperirea lui, Montagu a scris în postfața lucrării că, acum, după jumătate de secol, afirmațiile lui Byrd nu mai au prea mare însemnătate. Căci amiralul a fost într-adevăr un mare explorator și om de știință, iar faptul că la începutul activității sale a greșit o dată împotriva adevărului nu-i poate întuna merite incontestabile.

Din acest punct de vedere, Montagu are în bună măsură dreptate: Richard Byrd n-a fost un aventurier. Numele lui este imortalizat pe harta Antarctidei, iar de cîteva ori după 1926 a mai zburat și deasupra Polului Nord. Zecile de ani petrecuți în expediții științifice sînt cea mai bună recomandare pentru explorator.

B. Ribnikov

noastră succesori ca dv. — i-a spus el pilotului.

A urmat apoi întoarcerea triumfală în America. Încît dificila expediție a lui „Norge”, care a părăsit Spitzbergenul în dimineața zilei de 11 mai, a produs, evident, un efect mai mic.

Succesul zborului lui Byrd a pus bazele zărierii sale de explorator polar. În cei 30 de ani care au urmat el a condus șapte noi expediții: două la Polul Nord și cinci la Polul Sud. La cea mai mare dintre ele au luat parte 4.000 de oameni cărora li s-au pus la dispoziție 13 vase și 18 avioane. La 29 noiembrie 1929, Byrd a zburat pentru prima oară, împreună cu exploratorul Bernt Balchen, deasupra Polului Sud. Peste 70 de ordine, medalii internaționale ca și titluri de Doctor Honoris Causa ale citorva universități au răsplătit meritele cuceritorului celor doi poli. În 1957 el s-a stins din viață cu gradul de amiral.

La trei ani după

moartea exploratorului

Dar în 1960, la trei ani după moartea lui, meteorologul suedez Göst Lill-

CINEMA

Unora le place filmul

Ediția din acest an a tradiționalului concurs al revistei „Sovetski ekran” are un caracter aniversar: este a cinci-sprezecea. Cu cei peste 20 000 de participanți de la actuala ediție, numărul total al iubitorilor celei de-a șaptea arte — juriu care a răspuns an de an la invitația revistei și la chestionarele ei — a trecut de jumătate de milion.

Rezultatele recentului concurs, stabilite cu ajutorul ordinarilor, sînt următoarele.

Din cei peste 20 000 de participanți, 10,8 la sută au vîrsta de 14—17 ani; 27,8 la sută — între 18 și 20; 23,8 la sută — între 21 și 24; 13,1 la sută — între 25 și 30; 13,1 la sută — între 31 și 40; 7,8 la sută — între 41 și 55; 3,6 la sută — peste 55.

Satul a fost reprezentat în proporție de 5,3 la sută, orașele mici, centrele de raion, așezările muncitorești — de 27,5 la sută, capitalele de republici, centrele de regiune, orașele mari — de 46,7 la sută, Moscova, Leningrad — de 20,5 la sută.

Femeile au constituit, și de astă dată, majoritatea covârșitoare: 71,6 la sută; bărbații — 28,4 la sută.

Diversele ocupații au fost reprezentate după cum urmează: muncitori — 11,3 la sută; colhoznici, lucrători ai sovhozurilor — 0,5 la sută; ingineri și tehnicieni — 14,5 la sută; funcționari — 17,6 la sută; lucrători din sfera serviciilor, comerțului, alimentației publice — 3,2 la sută; oameni de cultură și artă — 6,0 la sută; cercetători științifici, cadre didactice superioare — 4,6 la sută; profesori de școli medii — 4,5 la sută; elevi — 15,2 la sută; studenți — 18,2 la sută; casnice — 0,5 la sută; pensionari — 2,0 la sută; alte categorii — 1,9 la sută. Dintre care frecventează cinematografele mai puțin de o dată pe lună — 5,8 la sută; o dată — de două ori pe lună — 36,9 la sută; săptămînal — 40,9 la sută; de cîteva ori pe săptămîină — 16,4 la sută.

Și acum cîștigătorii.

Cele mai bune filme sovietice ale

Pal (Ungaria), Cheia (Cehoslovacia), Romeo și Julieta (Anglia). Mărturisirile unui comisar de poliție făcute procurorului republicii (Italia), Binecuvîntați animalele și copiii, Și caii se impușcă, nu-i așa? (ambele S.U.A.).

Cea mai bună actriță a anului: 1) Nonna Mordiu-kova (Ogorul rusesc). 2) Olga Ostroumova (Aici zorile sînt calme). 3) Olivia Hussey (Romeo și Julieta). 4) Jane Fonda (Și caii se impușcă, nu-i așa?).

Cel mai bun actor al anului: 1) Ki-

...Și premiantul I — Kirill Lavrov

ril Lavrov (Imblinzirea focului). 2) Iuri Solomin (Aghiotantului excelenței sale). 3) Andrei Martinov (Aici zorile sînt calme).

ACTORI FĂRĂ MACHIAJ

Dolce vita?

Un cunoscut mi-a spus într-o zi: „Ferice de voi actorii!” Pentru el și pentru alți spectatori care cred că viața actorilor este o continuă sărbătoare derulez filmul de mai jos.

La „Mosfilm” se făceau pregătiri pentru „Repriza a treia”. Citisem scenariul și îmi plăcuse un rol. Intrucît îl cunoșteam pe regizor — fusese colegi — m-am dus la el și i-am spus:

— Îți amintești ce bine jucam în echipa de fotbal a institutului, găsesc că rolul atacantului Sokolovski mi se potrivește ca o mînușă.

Regizorul a căzut pe gînduri și într-un lîrziu mi-a răspuns:

— Eu te văd în poartă!

A fost rîndul meu să cad pe gînduri și, ca să nu rămîn „în afara spațiului porții”, cum scriu cronicarii de specialitate, am acceptat să dau o probă. Am fost dus pe stadion, unde se antrenau fotbalisti adevărați, și pus direct să apăr un penalti (cum cerea scenariul). Și nu oricum, de exemplu să boxez mingea, ci să sar, să o prind „la păianjen”, apoi să cad cu un zîmbet mulțumit și foticenic.

Bineînțeles, n-am izbutit. Regizorul a conchis sec:

— Nu ești omul care ne trebuie.

— Fii serios — m-am supărat eu. Nici cel mai bun portar din lume n-ar putea!

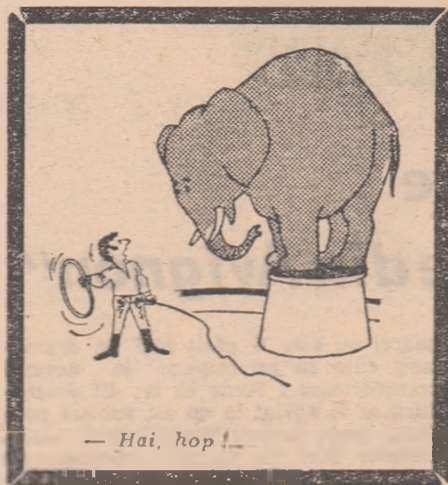
— În film trebuie să poată. Și, ca să mi-o dovedească, i-a telefonat lui Iașin. Dar Iașin a refuzat, iar toți ceilalți portari puși la încercare n-au reușit.

Pină la urmă s-a recurs la un mic truc. S-a adus o poartă de vreo cinci ori mai mare decît cea obișnuită, iar eu am executat saltul cerut cu ajutorul unei plase, prinzînd balonul expedit dintr-un tun exact în colțul indicat și căzînd pe aceeași plasă salvatoare.

La începutul carierei mele am jucat exclusiv roluri de băieți fără noroc, cu o existență grea, flămînză, prost îmbrăcați. Cum au fost vagabondul Seriojka din „Malva”, acordeonistul Vasea din „Rude străine”, soldatul Pavlov din „Balada soldatului”, marinarul Kolîșkin din filmul „Trei zile după nemurire”. Ei cu încercările lor grele în viață, eu cu ale mele pe platou.

Așa a încolțit în mine dorul după o „viață frumoasă”. Adică de ce alți actori să fie țari, generali, miniștri, să aibă echipaje, palate, costume elegante?

Însă regizorii parcă se vorbiseră, nici unul nu-mi oferea posibilitatea să dan-

— Hai, hop! —

sez și eu măcar o dată la bal. Dimpotrivă. În filmul „Ciocirlia”, de exemplu, am fost urmărit cu ciini și strivit de un tanc, în filmul „Hocheiștii” mă persecuta antrenorul, iar dacă o dată am avut și eu parte de dragoste, cine a văzut „Dragostea lui Serafim Frolov” știe ce a pățit bietul Romka, pe care îl jucam eu. Întoarsă acasă de pe front fără veste, soția lui Romka îl găsește cu alta și îl usucă în bătaie. Partenera mea era o femeie voinică, dar miloasă și poate că aș fi scăpat mai ușor dacă regizorul n-ar fi fost neînduplecat:

— În scenariu scrie că îl bate măr!

Și cum o scenă nu se filmează o singură dată, am umblat mult timp cu vinății pe corp. Visul unei „vieți dulci” începuse să capete o tentă de tristețe, cînd un regizor mi-a oferit, mai mult în glumă, rolul rezidentului unui serviciu de spionaj străin.

— Ce costume o să poarte? a fost prima mea întrebare.

— Ți le alegi tu singur!

Mi-am alcătuit o garderobă după ultimul jurnal. Mai adaug că turnarea a avut loc pe litoralul Mării Negre și că mi s-a pus la dispoziție un iaht alb ca zăpada. Toți îmi purtau de grijă ca unui rege — echipajul, echipa de filmare. Cînd ieșeam pe punte mi se aduceau băuturi răcoritoare, mi se făcea vînt cu evantaiul...

M-am răzburat atunci pentru tot ce îndurasem în celelalte filme.

Ghennadi Iuhtin

PRIM PLAN

Marea infoarcere

Lumea cineaștilor a început să vorbească de Annie Girardot după „Rocco și frații săi”, deși Nadia nu era primul ei rol într-un film. După absolvirea cursului de artă dramatică al Conservatorului din Paris, Annie Girardot a fost angajată la Comedia Franceză, unde, la 26 de ani, a jucat o iarnă întregă, cu casa închisă, „Doi pe un balcon”. Partener, Jean Marais, regizor, Luchino Visconti. Paralel juca și în film, fiind chiar distinsă, pentru una din creațiile sale, cu premiul Suzanne Bianchetti, care se acordă anual în Franța celei mai promițătoare tinere actrițe.

Rolul Nadiei a impus numele ei. Succes de critică, succes de public. Totul prevestea un drum așternut cu trandafiri. Însă după startul strălucit au urmat filme care n-au implicat-o, n-au interesat-o și ca om, nu numai ca actriță.

Marea ei infoarcere a fost marcată prin filmul lui André Cayatte „A muri din dragoste”.

Conceput ca o luare de poziție față de un eveniment real, filmul a devenit el însuși un eveniment. La 2 septembrie 1969 ziarele din Marsilia au publicat știrea că o oarecare Gabrielle Rousset s-a sinucis. În aceeași zi știrea s-a răspîndit în întreaga Franță. Nu pentru că era vorba de o sinucidere — sinuciderile nu sînt o raritate în Franță — ci pentru că gestul disperat punea capăt unui caz care făcuse senzație.

Cu un an înainte, tribunalul din Marsilia o condamnase pe profesoara de liceu Gabrielle Rousset la închisoare preventivă pe baza reclamației înaintate de părinții unuia dintre elevii ei, care o învinuiau de corupere a fiului lor minor, Christian, în vîrstă de 17 ani. Desigur, profesoarei nu i-a fost ușor să stea două luni la închisoare printre hoațe, prostituate, toxicomane. Dar greul adevărat a început abia după proces. Nu atît sentința — un an de închisoare cu suspendarea pedepsei — cît hăituiala morală, imixtiunea întărită prin lege în viața particulară i-au înfrînt rezistența.

Annie Girardot și-a asumat răspunderea pentru schița morală a Gabriellei Rousset. Detaliile fizice și psihologice ale portretului n-au interesat-o. Actrița a văzut înainte de toate în Danielle (din motive lesne de înțeles numele au fost schimbate) una din acele femei energice și independente a căror integritate intră în conflict cu normele morale ale mediului burghez. Annie Girardot n-a insistat pe sentimentele Daniellei față de tinăr: actrița a intuit că este o situație mult prea delicată, pe muchie de cuțit. Lăsînd dragostea în afara cadrului, ea a făcut o pledoarie pentru dreptul omului de a gîndi, de a simți, de a avea părerile și gusturile sale.

Rolul Daniellei a adăugat o nouă culoare la portretul actriței.

„Fata bătrînă” a reprezentat și el o nouă treaptă. Cu acest film Annie Girardot a dovedit încă o dată că îi este organic imposibil să „joace” inactivitatea. Actrița încarnează admirabil mică funcționare, profesoară, artiste modeste — adică toate acele fapte care nu se pot bizui în viață decît pe ele însele. În „Fata bătrînă” eroina este silită chiar de subiectul filmului să se odihnească: ea își petrece concediul la mare. Dar Annie Girardot concepe concediul nu ca pe un *dolce far niente*, ci ca pe o înlăturare sistematică a oboșelii și o refacere melodică a forțelor pentru munca ce o așteaptă. Să ne gîndim, de pildă, cum mîncă, fără grabă, mestecînd bine; sau cum se drapează în pelerina aceea caraghioasă ca să-și schimbe costumul ud cu unul

Admirabila fată bătrînă

uscat — fiindcă nu e recomandabil să te expui la soare cu un costum de baie ud. Aceste mici operații pe care le face cu toată atenția și concentrarea vădese absolută incapacitate a Muriei de a lenevi, prezența permanentă a deprinderii de a munci.

În acest rol Annie Girardot îmbină cu virtuozitate procedeele comice cu un lirism nesentimental reținut. Ea joacă neputința eroinei sale de a se elibera de convențiile și normele mediului și, totodată, o mare rezervă sentimentală necheltuită. Jean-Pierre Blanc, autorul „Fetei bătrîne”, a scris scenariul special pentru Annie Girardot, actriță în stare mai bine decît oricare alta să intruchipeze pe ecran independența gîndului și a faptei, oboșeala muncii și puritatea inimii, actriță care nu impune personajelor propriu-i individualitate, ci, uitînd de sine, știe să se pătrundă de speranțele și preocupările lor.

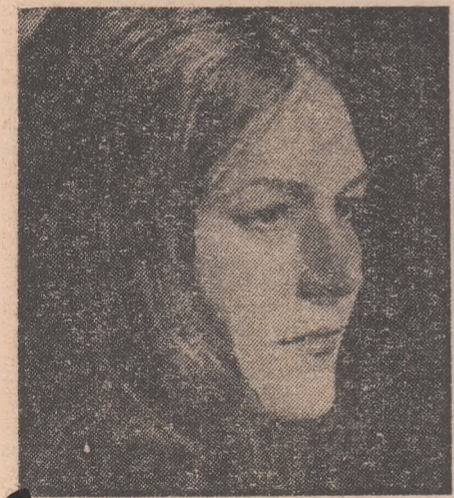
Irina Rubanova

REFLECTOR

Publicul va petrece, dar va și reflecta, la „Nunta roșie” a lui Claude Chabrol. Miri: Stephane Audran și Michel Piccoli.

Jaroslawa Schallerová va fi muza inspiratoare a „Poetului”, film pe care îl realizează regizorul ceh Jaromir Hink.

Problemele sufletești și morale ale unei fete tinere alcătuiesc subiectul filmului polonez „Lacul curiozităților”. Protagonisti, F. Krasnodebska și St. Zaczek.

Premianta I — Nonna Mordiu-kova...

anului 1972 au fost socotite: Aici zorile sînt calme; Imblinzirea focului; Ultimul asalt; Bătălia pentru Berlin; Aghiotantului excelenței sale; Comitetul celor 19; Ogorul rusesc; A venit un soldat de pe front; Ah, Nastea asta!

Din filmele altor țări: Aricii se nase fără țepi (Bulgaria), Băieții din strada

arta
ca arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

PSIHOLOGIA CREAȚIEI

Între dubla elice și „Domnișoarele din Avignon”

Cînd a apărut „Dubla elice”, lucrarea autobiografică în care Watson povestește cum a descoperit, împreună cu Crick, structura acidului dezoxiribonucleic, purtătorul informațiilor genetice, unul din numeroșii ei recenzenți a afirmat că autobiografia științifică este „un gen literar extrem de stingaci, pentru că savanții au o viață monotonă și neinteresantă... în afara faptului că de multe ori nu știu să scrie... Dar autobiografiile științifice sînt în general banale și din motive mai serioase. „Timon din Atena” nu ar fi fost scris, iar „Domnișoarele din Avignon”, nu ar fi fost pictate, dacă Shakespeare și Pi-

peare, nu s-ar fi găsit nici un dramaturg care să ne inițieze în această transformare? Poate că un alt dramaturg ar fi apelat la un alt subiect pentru a trata aceeași temă și ar fi reușit. Sîntem deci nevoiți să recunoaștem unicitatea lui „Timon” numai pentru că nici un alt dramaturg nu a făcut-o cu măiestria lui Shakespeare. Dar cei care ar fi descoperit structura ADN-ului ar fi descoperit-o oare în același fel ca Watson și Crick și ar fi produs aceeași revoluție în biologia contemporană? După părerea multor specialiști de seamă, dacă cei doi savanți nu ar fi existat, descoperirea lor

Dificultățile creației artistice sînt deseori subestimate

caso nu ar fi existat. Dar despre cîte realizări științifice se poate afirma același lucru? Cu extrem de puține excepții, am putea spune că nu omul face știința, ci știința face pe om. Ceea ce A realizează astăzi, B sau C sau D ar putea cu siguranță realiza mâine”.

Dealtfel și foarte mulți specialiști, nu numai profesori, consideră că între creațiile artistice și realizările științifice există o diferență calitativă, în sensul că cele dintîi sînt unice, pe cînd cele din urmă sînt obișnuite, întrucît sînt inevitabile. Alții, în schimb, socotesc că orice creație, fie ea artistică ori științifică, este unică în felul ei. Cum argumentează.

Atît artele cît și științele se străduiesc să descopere și să comunice adevăruri despre lume, ceea ce înseamnă că atît unele, cît și celelalte se ocupă cu transmiterea de informații și cu detectarea semnificației acestor informații. Actul creator al unui artist sau al unui cercetător științific nu este astfel decît propria lui expunere a unui adevăr despre lume, care se adaugă la capitalul acumulat sub denumirea de „moștenire culturală”. Așadar, dacă ne referim la modul de expunere, atît „Timon din Atena” cît și „O structură pentru acidul dezoxiribonucleic”, articolul publicat de Watson și Crick în primăvara anului 1953 în revista „Nature”, sînt unice.

Dar conținutul, nu forma, are înfățișate. Dacă am admite că și alți biochimiciști ar fi putut descrie structura moleculară a ADN, trebuie să recunoaștem și că nu numai Timon și povestea încercărilor lui ar fi putut fi scrise de altcineva decît de Shakespeare, ci că au și fost scrise. Într-adevăr, marele Will n-a făcut decît să prelucreze o poveste dintr-o culegere publicată cu 40 de ani mai înainte, inspirată la rîndul ei din autorii antici Plutarh și Lucian. Dar, în ultimă instanță, nu intriga este cea care contează, ci descoperirea tainelor sufletului omenesc. Or, Shakespeare ne arată cum poate reacționa un om la vicisitudinile vieții, cum trece de la o indulgență binevoitoare la o ură nestînsă față de semenii lui. Putem oare afirma că, în lipsa lui Shakes-

s-ar fi făcut treptat, nu ar fi apărut dintr-o dată și într-o formă perfectă, așa cum s-a petrecut în cazul lor.

Așadar, atît în știință cît și în artă ceea ce face unul astăzi, un altul va face cu siguranță mâine, dar poate că nu atît de bine. De unde vine atunci deosebirea care se face între cele două domenii? În primul rînd, foarte mulți savanți nu sînt familiarizați cu metodele de lucru ale artiștilor. Ei își închipuie actul creator foarte simplist: privind femeia iubită, un poet sau un compozitor se simte inspirat, se așează la masă sau la pian și compune pe loc un poem sau un impromptu (reușit, pe deasupra!). În schimb, știu foarte bine că știința se face altfel: zeci de cercetători muncesc din greu în nenumărate laboratoare, încercînd cu toții să descopere lucruri similare, utilizînd tehnici asemănătoare, unii reușind, alții nu. Pe de altă parte, și mulți artiști au o părere tot atît de sumară despre descoperirea științifică.

În al doilea rînd, credința în inevitabilitatea descoperirilor științifice se bazează în mare măsură pe cazurile celebre cînd aceeași descoperire științifică a

fost făcută independent de doi sau chiar mai mulți oameni. Exemple clasice sînt în această ordine de idei inventarea independentă a calculului de către Leibniz și Newton și recunoașterea rolului selecției naturale în evoluție de către Wallace și Darwin. După cum a arătat însă un studiu detaliat al „descoperirilor multiple”, acestea nu sînt mai niciodată identice.

Al treilea motiv, și poate cel mai puternic, poate fi enunțat în felul următor: oricine își dă seama de caracterul „cumulativ” al creației științifice, în timp ce acest caracter nu bate la ochi în creația artistică. E limpede, de pildă, că nici un genetician din zilele noastre n-are nevoie să citească articolele originale ale lui Mendel, deoarece acestea au fost înlocuite de lucrările din ultimul secol. Articolele lui Mendel nu conțin nici o informație utilă care să nu fie menționată în orice tratat modern. În schimb, scriitorul, compozitorul și pictorul de azi trebuie să citească, să asculte sau să privească lucrările originale ale lui Shakespeare, Bach sau Leonardo da Vinci, care nu au fost încă întrecuți. Și totuși, într-un fel, arta nu este mai puțin cumulativă decît știința, căci nici artiștii nu lucrează în „vid”, fără să beneficieze de o tradiție. Ei clădesc pe ceea ce au realizat premergătorii lor; asemenea cercetătorilor științifici, ei pornesc de la ideile și stilurile învățate de la profesorii lor, pe care le modifică ulterior, eventual în bine.

FIZICĂ

Să nu concurăm Soarele...

Va exista o limită în utilizarea energiei termonucleare?

Specialiștii în materie o întrevăd de pe acum — deși va mai trebui să treacă destulă vreme pînă cînd acest tip revoluționar de energie va putea fi utilizat de om. Ea va fi impusă, ni se spune, de supraîncălzirea suprafeței Pămîntului și a atmosferei sale din cauza căldurii degajate de reactoarele termonucleare. S-a calculat că, dacă acestea ar degaja o cantitate de căldură egală cu 10 la sută din energia solară absorbită de suprafața pămîntului, oceanelor și de straturile inferioare ale atmosferei, temperatura medie a uscatului și oceanelor ar spori cu șapte la sută. Această creștere a temperaturii suprafeței terestre și a oceanelor ar duce însă la modificarea bruscă a climei și, probabil, la dezlănțuirea unui potop mondial — prin topirea ghețarilor din Antarctica și Groenlanda. De aceea specialiștii nu cred că cantitatea de energie termonucleară ce va fi produsă pe Terra va putea depăși 5 la sută din totalul energiei solare care ajunge pînă la noi. Ceea ce nu va fi totuși de fel puțin.

Energia solară trimisă pe planeta noastră este egală cu 4.10^{13} kilocalorii pe secundă. Treizeci la sută din radiația solară este respinsă de Pămînt și se pierde în spațiu; cea mai mare parte e înghițită de straturile superioare ale atmosferei. Încît pe sol și în atmosfera din imediata lui vecinătate ajunge mai puțin de 50 la sută din totalul energiei venite de la Soare, adică 2.10^{13} kiloca-

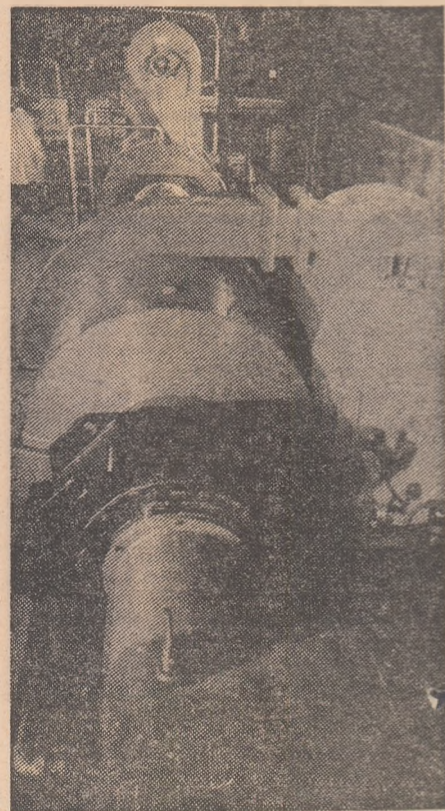

șta știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința

lorii pe secundă. Iar 5 la sută din această energie se transformă în 3.10^{10} kilocalorii pe an.

Și acum să comparăm această cifră cu energia dată de combustibilul (țitei, gaz, cărbune) extras într-un an pe Terra: 6.10^{10} tone de combustibil convențional din care rezultă anual $4.2.10^{10}$ kilocalorii. Așadar, energia termonucleară — chiar în limitele admise de specialiști — ar fi încă de 700 de ori mai mare decît totalul energiei produse azi pe glob.

S-ar putea ca această valoare să fie exagerată și în realitate să fie vorba de

Instalația experimentală „Tokamak”: 100 de megawați în 2 secunde.

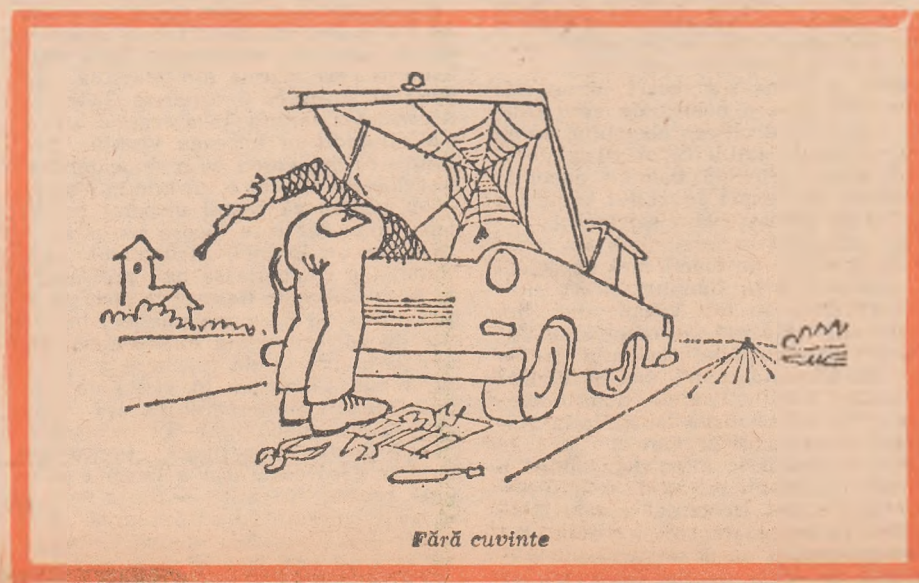
o valoare de numai 500 sau 300 de ori mai mare. Dar chiar și această din urmă proporție exprimă o fantastică cantitate de energie. Ea ar satisface și toate necesitățile de viitor ale omenirii, dacă populația globului ar crește și în următorii o sută de ani într-o proporție care să nu fie mai mare de 1,7 la sută, adică dacă s-ar înmulți în ritmul de astăzi.

CHIMIE

Palmaresul vitaminei C

Vitamina C este pe cale să-și adauge, oare, încă o virtute la impresionantul ei palmares?

După ce i s-a găsit o activitate antitigripală, o eventuală acțiune în boala

Fără cuvinte

FIZIOLOGIE

Dreptaci manuali, stîngaci „cerebrali“

Limbajul articulat este deseori considerat ca elementul specific al comportamentului uman. Căci — exceptînd, poate, cimpanzeul — omul este singurul animal care vorbește. Dealtfel, tocmai această specificitate explică de ce mecanismele fiziologice ale vorbirii sînt încă imperfect cunoscute. Căci, în timp ce alte funcții esențiale, ca foamea ori setea, au făcut obiectul unor studii neurofiziologice pe animale, studii care au permis să se determine, prin metode diferite, care centri din creier sînt răspunzători de funcțiile respective, „ariile vorbirii“ nu au cum să fie cercetate la animale. Ele continuă să ridice, de aceea, o mulțime de probleme, care nu pot fi rezolvate decît grație experiențelor pe care le face însăși natura. Într-adevăr, în acest domeniu cele mai multe informații sînt obținute prin observarea cazurilor patologice, ceea ce a și dus la dezvoltarea destul de înaintată a cunoștințelor.

Abia la sfîrșitul secolului trecut au fost descoperite de pildă afaziile, adică tulburările de vorbire care apar în absența unor leziuni ale nervilor și ale organelor care răspund de articulația verbală, fiind provocate de leziuni ale creierului. Aceste tulburări pot îmbrăca forme foarte variate ca: alterarea exprimării, dificultatea de articulare, uitarea vocabularului, înlocuirea unui cuvînt printr-altul sau deformarea cuvintelor, defecțiuni ale înțelegerii verbale etc. La început, localizarea ariilor vorbirii s-a făcut pe baza examenului anatomic al creierului unor bolnavi de afazie, după deces. Dar acest examen nu detecta cu precizie decît anumite leziuni, ceea ce limita numărul observațiilor. Cele două războaie mondiale au pricinuit însă un număr enorm de traumatisme cerebrale, care au permis să se aprecieze efectul localizării leziunii. Toate cercetările ulterioare au confirmat topografia „ariei vorbirii“, așa cum fusese delimitată de autorii clasici: sediul vorbirii se află în emisfera cerebrală stîngă, cu precădere în zona frontală (a cărei leziune duce la tulburări de exprimare a limbajului) și în cea temporală posterioară (unde leziunea provoacă tulburări de recepție a limbajului). Dacă leziunea se întinde și spre regiunea occipitală, survin dificultăți de lectură. Observațiile făcute au subliniat, de asemenea, importanța cantității de țesut distrus pentru intensitatea și persistența tulburărilor de vorbire.

În momentul de față cercetările privesc îndeosebi două aspecte: rolul pe care îl joacă, eventual, în vorbire structurile subcorticeale (adică talamusul și corpul striat, mase de substanță cenușie aflate în centrul fiecărei emisfere), pe de o parte, și emisfera dreaptă, pe de altă parte.

Pînă nu de mult, afirmația, făcută acum un secol, că la dreptaci emisfera dreaptă nu participă deloc la procesele verbale nu era contestată de nimeni, iar dominanța inversă era admisă la stîngaci. Diverse metode neurologice și psihologice moderne au confirmat că emisfera dreaptă este efectiv „mută“ și că nu se poate exprima decît prin reacții neverbale. În schimb, ea este capabilă de un oarecare grad de înțelegere verbală și de răspunsuri date prin mijloace neverbale. Astfel, la un ordin verbal bolnavul la care funcționează numai emisfera dreaptă poate apuca cu mina stîngă o serie de obiecte pe care experimentatorul le numește sau le definește doar prin utilizarea lor. Emisfera dreaptă înțelege, de asemenea, cuvinte scrise. În general, însă, înțelegerea ei este extrem de limitată: prin intermediul ei nu poate fi executat nici măcar un ordin simplu. Cercetări foar-

te recente sugerează totuși că emisfera dreaptă ar fi capabilă de cîteva exprimări grafice, capacitate repede suprimată însă de intervenția emisferei stîngi.

S-ar părea deci, că nu este vorba atît de o incapacitate de exprimare a

Limbajul a fost monopolizat de o singură emisferă cerebrală

emisferei drepte, cît de incapacitatea ei de a intra în competiție cu vecina din stînga pentru controlul mecanismelor motoare ale vorbirii. Numai în cazul suprimării totale a „rivalei“ izbucnește emisfera dreaptă să-și manifeste posibilitățile, destul de limitate de altfel. În schimb, stîngaci manuali nu sînt tot atît de integral „dreptaci cerebrali“, în materie de vorbire.

De unde vine, însă, această inegalitate funcțională a emisferelor? Pe plan anatomic, pînă foarte recent existau mult prea puține elemente care să pledeze în favoarea unei asimetrii emisferice. Abia acum cinci ani s-a putut spune aproape cert că o regiune din zona temporală e net mai mare în stînga decît în dreapta. Este însă această asimetrie caracteristică pentru adult sau ne naștem cu ea? Cercetările făcute au arătat nu numai că există la naștere, dar chiar și în stadiul embrionar. Rezultatele obținute pînă acum, care mai trebuie totuși verificate, au implicații extrem de importante pentru teoria dobîndirii limbajului vorbit. Recuperarea rapidă și eficientă a vorbirii la copii cu afazie cîștigată și absența sechelelor cînd boala a apărut înaintea vârstei de doi ani, pledează însă în favoarea unei lateralizări și focalizări tardi-

ve a mecanismelor nervoase ale vorbirii. Ceea ce face să se admită că emisfera stîngă, potențial dominantă datorită unei particularități structurale, nu-și manifestă complet predominanța asupra vecinei sale decît o dată cu terminarea maturizării nel...

BIOLOGIE

Vom comunica cu antropoidele?

Ce pot să facă antropoidele? Să aranjeze lăzi și să cotrobăiască prin ele căutînd fructul preferat, să imbine fragmente de țevă, să scoată cuie cu cleștele din scîndură, să încuie ușa cu cheia, să minuiască ferăstrăul sau rindeaua și cîte altele... Cel puțin așa au dovedit experiențele făcute de specialistul leningrădean L. A. Firsov împreună cu colaboratorii săi.

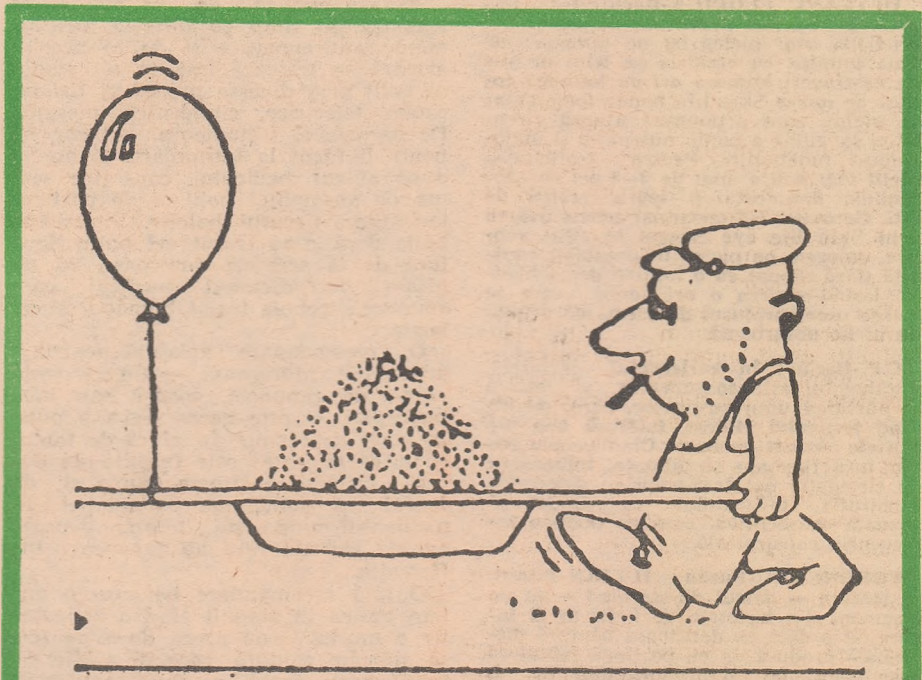
Se știe că antropoidele — gorila, urangutanul, cimpanzeul, ș.a. — ocupă, pe scara evoluției, un loc mult mai apropiat de om decît de maimuțe. Iar experiențele lui Firsov dovedesc că ele ar fi înzestrate chiar cu „rațiune“. Iată cîteva din dovezile lui. Cimpanzeului Tarasik i s-a cerut să găsească o jumătate de măr ascunsă într-un labirint schimbător. El trebuia să minuiască un beșor și un sistem de manete fără de care nu s-ar fi putut deplasa în labirint. Apelînd instinctiv la metoda probe și erori, Tarasik a izbutit pînă la urmă să ajungă la măr.

Unui alt cimpanzeu, pe nume Cita, i s-a arătat o jucărie, apoi o grămadă de jucării în care trebuia să caute una similară cu cea care-i fusese arătată prima oară. Cita a rezolvat „problema“ fără să se uite la fiecare jucărie din grămadă, ci numai pipăindu-le.

În sfîrșit, o ultimă dovadă. Cercetătorii amintiți au adunat o colecție de „picturi“ executate de antropoide pe care le-au supus spre examinare unor psihologi și specialiști de la muzeul Ermitaj. Studiind cu multă atenție desenele, specialiștii de la Ermitaj au conchis că ele seamănă foarte mult cu desenele făcute de copii între 1,5—2 ani.

Experiențe asemănătoare au fost făcute toamna trecută și pe o insuliță împădurită din regiunea Pskov. Lăsînd animalele în libertate, experimentatorii s-au retras pe o altă insuliță din apropiere. Veneau însă din cînd în cînd în „împărăția“ maimuțelor ca să le urmărească comportamentul. Antropoidele se jucau în copaci ca niște copii năzbîțioși și inventivi. Și-au amenajat apoi un punct de observație de unde nu le scăpa atenției nici un obiect mișcător de pe apa lacului... „Evoluția“ maimuțelor în libertate era filmată clipă de clipă. Comportamentul lor a evidențiat multe aspecte interesante pe care specialiștii nu le sesizaseră în laborator. Unul din scopurile experienței era studierea semnalelor prin care comunică maimuțele, iar cercetătorii au ajuns la concluzia că și omul ar putea comunica cu ele.

Nu de mult, grupul lui Firsov a început, de altfel, o nouă serie de experiențe în vederea realizării acestor comunicări.

Mecanizare

Desen de A. Budilov

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tet

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

coronariană și, recent, un rol în tratamentul diabetului, informații de ultimă oră anunță că modesta pulbere albă ar putea împiedica, în mod indirect însă, dezvoltarea anumitor tipuri de cancer. Adăugată alimentației, vitamina C ar bloca formarea nitrozaminelor, substanțe chimice răspunzătoare de apariția unor cancere la om.

În momentul de față sînt cunoscute mai multe sute de nitrozamine, din care cîteva produc cancer la o serie de animale de laborator. Pînă acum aceste substanțe sînt doar acuzate de a fi carcinogene și pentru om, dar rolul lor nefast n-a putut fi încă confirmat. Oricum ele se pot strecura în organismul omenesc prin intermediul hranei. De exemplu, azotitul de sodiu, care e utilizat pe scară largă în prelucrarea cărnii, poate reacționa chimic cu unele amine existente în mod normal în organism, dînd naștere la nitrozamine. Mediul acid din stomac, de pildă, convine foarte bine reacțiilor de acest fel.

Încă anul trecut s-a constatat că, în condiții experimentale, adică în eprubetă, vitamina C blochează sinteza nitrozaminelor. În aceiași timp s-a sugerat că ingerarea vitaminei C o dată cu hrana ar fi un mod de a împiedica fabricarea nitrozaminelor în stomac. Ultimele cercetări vin să confirme valabilitatea acestei opinii.

Administrată concomitent cu azotitul de sodiu și aminopirina, care este o amină, vitamina C a exercitat o acțiune protectoare asupra șobolanilor. În lipsa ei, acest regim chimic combinat duce la o intoxicație gravă a ficatului (fiecare substanță în parte este inofensivă). Administrarea de cir-

Una din cele mai bogate surse

ca 70 mg vitamină fiecărui animal a făcut să dispară orice semn de intoxicație. Avînd în vedere că șobolanii au primit substanțele periculoase în cantități de mii de ori mai mari decît cele absorbite în mod normal prin hrană, s-a calculat că o doză de întreținere foarte mică — 20 mg pe zi sau o treime de portocală — ar fi suficientă pentru a împiedica formarea nitrozaminei în organismul omenesc.

Poșta medicului

DIACONESCU C. GHEORGHE-București: Tahicardia paroxistică ventriculară se caracterizează printr-un ritm rapid, variind între 140 și 220 de bătăi/min. din cauza unor leziuni miocardice sau a unor tulburări în metabolismul miocardic care măresc excitabilitatea mușchiului cardiac, făcând posibilă apariția unui alt centru de excitație în sistemul de conducere ventriculară. În tratamentul acestei tulburări de ritm cardiac se utilizează sulfatul de chinidină, în doze medii de 0,20—0,60 g la 2—3 ore, timp de 16 ore, sub control electrocardiografic; după ameliorare se trece la doze de întreținere de 0,20—0,40 g la 4—6 ore. O utilizare și mai largă o au astăzi așa-numitele substanțe blocante ale receptorilor beta-adrenergici, care au o acțiune antiaritmică mai energică decât a chinidinei, cum sînt Inderal sau Trasicor-Ciba. În ce privește propunerea dv., ea ne depășește și ați făcut bine adresînd-o conducerii Ministerului Sănătății.

A. CONSTANTIN-Tulcea: Deși e cea mai răspîndită boală a lumii contemporane (90 la sută din populația globală suferă de ea), caria dentară nu are o cauză destul de bine cunoscută. Ca atare, nu s-au putut găsi încă mijloacele de a opri răspîndirea aproape „epidemică” a acestei afecțiuni stomatologice. Profilactic se recomandă scăderea consumului de alimente bogate în hidrați de carbon (în special dulciurile) și menținerea unei igiene perfecte a gurii. Menționăm și importanța masticației corecte a alimentelor. Prin aceasta se stimulează secreția salivară, care „curăță” natural dantura. Or omul salivînd puțin noaptea bacteriile pot ataca mai ușor resturile alimentare dintre dinți. De aici rațiunea fiziologică de a ne spăla dinții neapărat înainte de culcare. Se recomandă o pastă cu fluor, perierea dinților urmînd a fi făcută în toate direcțiile de jos în sus, de sus în jos, de la dreapta la stînga și invers, atît pe partea lor exterioară cît și pe cea interioară, pentru combaterea atît de dăunătorului tartru dentar.

ION TUDOR-Sibiu: Ne bucură, evident, aprecierile dv. ca și ale altor numeroși cititori în legătură cu articolele publicate la rubrica „Medicamente naturale”. Un proverb chinez spune că: „Un medicament care nu vindecă decît opt bolnavi din zece este un medicament prost, fiindcă șapte bolnavi din zece se vindecă de la sine”. Dacă ne orientăm după „ploaia” de scrisori care confirmă eficacitatea curei de kefir în numeroase afecțiuni, acest remediu natural poate într-adevăr înlocui cu succes multe medicamente costisitoare.

B.V.-Sighișoara: 1) Este absolut contraindicat să aglomerăm camera copilului cu un prea mare număr de ghivece cu plante, care absorb oxigenul și elimină bioxid de carbon poluînd astfel aerul încăperii. S-ar putea, deci, ca insomnia și nervozitatea copilului să aibă această cauză. 2) Brînză de vaci (unii hepatici o numesc „de veci”) nu este consumată cît timp este necesară dietei alimentare fără a fi dăunătoare organismului, dimpotrivă!

AUREL STAN-Reghin: Grija pentru tonifierea musculaturii abdominale este îndreptățită deoarece aceasta joacă un rol de seamă în menținerea poziției corecte a bazinului, coloanei vertebrale și cutiei toracice în desfășurarea normală a respirației și în funcționarea normală a organelor abdominale. Gimnastica pentru tonifierea mușchilor abdominali se face cel mai bine în poziția culcat pe spate prin îndoirea membrilor inferioare pe bazin și apoi a trunchiului pe bazin. Repetarea acestor mișcări timp de 5—10 minute pe zi va asigura o poziție normală a viscerelor, contribuind la echilibrul lor funcțional. 2) Puteți face firește și exercițiile Yoga avînd în acest sens la îndemînă un recent volum apărut în Editura Stadion. 3) Inotul și canotajul sînt sporturile cele mai indicate pentru tonifierea mușchilor abdominali.

OLTEANU FLORICA-București: Impotriva ridurilor provocate de soare veți frictiona ușor pielea cu un tampon de vată îmbibat cu emulsia pe bază de suc de castraveți Mimoso ori cu loțiunea tonică de miere Skin life honey tonic (Viața pielii), care acționează asupra circulației sanguine a pielii, nutrinđ-o și învîrîndu-i funcțiunile. Pentru troficitatea pielii veți aplica apoi de 3—4 ori pe săptămînă, dimineața și seara, crema de față Gerovital H3 (eventual crema pentru ochi Skin life eye cream) în strat subțire, omogen, pe pielea în prealabil curățată (fără săpun) cu o loțiune demachiantă, lășînd-o circa o oră, după care se șterge ușor surplusul de cremă cu o foaie de hîrtie absorbantă.

C.P.-Bacău: În varicocele, incipient, tratamentul este conservator și constă în purtarea unui suspensor, care, menținînd testiculul ridicat, înlătură una din cauzele stazei venoase. Cînd venele devin însă flexoase și dilatate, tulburările de circulație pot într-adevăr determina hipotrofia testiculului cu impotență sexuală consecutivă, ceea ce impune intervenția chirurgicală.

VORONEANU-Buzău; IULIAN-Pitești: În ipoteza — destul de stranie! — că un fragment din buretele de kefir ar fi îngurgitat o dată cu delicioasa băutură medicinală produsă de el, pe lângă faptul că n-ar dauna de fel organismului, ar fi „digerat” imediat de sucurile acide din tubul digestiv, care constituie un mediu absolut neprielnic dezvoltării kefirului.

(Continuare în pag. a 11-a)

— A-aaa !

REUMATOLOGIE

Pentru bolnavii de artroze

Spre deosebire de artrite, inflamații acute sau cronice ale unor articulații, datorate reumatismului, infecțiilor, traumatismelor etc., artrozele sînt afecțiuni articulare cu evoluție cronică, manifestări ale reumatismului cronic degenerativ, ce se caracterizează prin deformarea extremităților osoase. Există astfel artroze ale aparatului locomotor, cum sînt **coxartrozele** (artrozele coapsei), **gonartrozele** (artrozele genunchiului) ce se pot complica cu **hidartroze** (apă la genunchi), precum și **artrozele piciorului**, dintre care cea mai frecventă, artroza degetului gros, denumită și **halux valgus**, apare la oameni în vîrstă, și în special la femei, provocînd dureri mari la mers.

După cum se știe, din suferințele reumatice în general, durerea este simptomul esențial pe care îl resimte orice bolnav de artroză. Ea are diverse intensități, poate apărea în starea de repaus, în anumite mișcări sau, pur și simplu, imediat ce trecem de la starea de odihnă la activitate. Sînt cazuri cînd durerea apare numai la schimbarea vremii, la frig și umezeală, ca urmare a curentilor de aer, a oboselii fizice etc.

De toate acestea trebuie să ținem seama atunci cînd dorim să reducem intensitatea durerii ori chiar s-o prevenim cînd știm că avem o artroză care din cînd în cînd ne supără.

Așa se explică de ce artroza se tratează un timp cu diferite medicamente antiinflamatorii și de ce aceeași artroză se tratează într-un alt stadiu al bolii prin diverse proceduri fizioterapice (electrice, gimnastică, masaj). De asemenea, tratamentul balnear nu poate fi făcut la întîmplare, ci numai după avizul medicului, care ține seama de ansamblul bolii și de particularitățile fiecărui bolnav, interzicînd băile dacă n-au trecut cel puțin două luni de la accesele dureroase. Să nu uităm deci dictonul medical care spune că trebuie tratat bolnavul și nu boala.

O recomandare valabilă pentru o articulație dureroasă — fie că este vorba de genunchi, coapsă sau laba piciorului — este aceea de a o pune în stare de repaus. În afară de faptul că orice mișcare este însoțită de dureri, trebuie să ținem seama și de faptul că solicitarea articulației în momentul cînd este inflamată poate agrava cauzele care au provocat inflamația.

O altă recomandare pe care o putem aplica în stadiul cînd o articulație e umflată este aceea de a ne feri să aplicăm căldură, care în aceste situații poate amplifica durerea, deși în primele momente înclinăm a crede că se liniștește. Aplicările de căldură (pernă electrică, buiotă, parafină, solex, infraroșii) sînt indicate în acele

faze ale bolii cînd durerea e de intensitate redusă sau cînd ea apare după anumite mișcări. Sînt situații cînd artroza de genunchi, gleznă sau șoă impune folosirea unui baston.

Desigur, nu orice bolnav acceptă cu ușurință această recomandare, dar trebuie să reținem că, de multe ori, folosirea unui simplu baston ne scutește de multe suferințe și reduce din cantitatea de medicamente ce trebuie administrate.

Eficacitatea unui tratament — fie el medicamentos ori fizioterapic — nu poate fi apoi apreciată numai după rezultatele pozitive, ci trebuie avut în vedere faptul că o articulație e necesară pentru mișcare și buna ei funcționare implică o mobilitate complexă. De aci necesitatea de a completa tratamentul medicamentos, care calmează durerea, cu gimnastică medicală și cure balneare, pentru a menține articulația în bună stare de funcționare. Firește că, așa cum spuneam, în criza dureroasă gimnastica și cura balneară sînt contraindicate. Întrucît aceste două forme de tratament pot exagera cauzele care au declanșat durerea în faza acută a bolii. Dacă ne-am mulțumi numai cu micșorarea durerii, fără a preveni totodată revenirea ei, am trata numai o latură a bolii. Corectarea unor poziții vicioase ale piciorului, cum e „piciorul plat”, combaterea obezității, a tulburărilor circulatorii, în special a varicelor, constituie un ansamblu de măsuri ce trebuie riguros aplicat pentru a împiedica evoluția bolii. De multe ori un bolnav de artroză are și hipertensiune arterială, diabet sau prezintă o creștere a colesterolului. În acest caz, regimul alimentar prescris se va răsfrînge în mod pozitiv și asupra artrozei. Înlăturarea abuzului de grăsimi și făinoase, înlocuirea lor cu legume,

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
, esculap esculap esculap
;culap esculap esculap escu
ip esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

fructe, crudități permit o bună funcționare a organismului după vîrsta de 40—50 de ani, de la care începuse artrozei încep să se resimtă.

În cazul unei artroze constituite, în care suprasolicitarea fizică, oboseala, frigul, umezeala, diversele infecții pot declanșa crizele dureroase, este indicată utilizarea medicamentelor. Curele de aspirină simplă sau „tamponată” (2—6/z), piramidon, timp de 5—8 zile, reprezintă cele mai obișnuite medicamente în faza dureroasă. În ultima vreme, însă, gama de medicamente ce poate fi administrată în faza dureroasă s-a extins totuși foarte mult — este de ajuns să amintim de Fenilbutazonă, Indometacin, Nifluril, Alindor — dar existența unor contraindicații, cum ar fi gastrita, ulcerul duodenal, hipertensiunea arterială, hepatita cronică impune ca ele să fie administrate numai cu avizul medicului specialist.

Introducerea unor preparate pe bază de cortizon în articulație sau în jurul unui tendon inflamăat poate reduce mult intensitatea bolii, cu condiția de a se alege momentul potrivit.

În fine, faza dureroasă poate fi scurtată nu numai prin medicamente care — e bine de reținut — trebuie administrate după mese și în mod fractionat, ci și prin purtarea unei încălțăminte adecvate (în cazul artrozelor de la membrele inferioare). Purtarea unor genunchiere, gleznier și a diverselor susținătoare plantare sînt de un real folos.

Nu mai prin îmbinarea tratamentului medicamentos, fizioterapic și balnear, corespunzător stadiului în care se află boala, putem asadar aprecia valoarea tratamentului de ansamblu al artrozei.

OPINII

Atenție la excesul de cafea!

După o minuțioasă anchetă efectuată concomitent în nouă spitale din patru țări, cercurile medicale lansează un adevărat strigăt de alarmă împotriva consumului ridicat de cafea. Dealtfel un medic britanic remarcase și mai înainte că există o strînsă legătură între coeficientul de colesterol și cantitatea de cafea absorbită zilnic. Ancheta amintită mai sus a revelat acum că bolnavii spitalizați pentru infarct de miocard erau cu toții consumatori mari de cafea decît ceilalți bolnavi.

Această situație a dus la o întrebare firească: cum stau lucrurile cu ceaiul? Căci, ca și cafeaua, cel dintîi conține un procent important de cafeină, respectiv 100—150 mg de cafeină pe ceașcă. Din cercetările făcute rezultă, însă, îndubitabil că ceaiul nu poate fi pus în nici un caz în legătură cu infarctul. De unde se poate trage concluzia că există un mod particular de acțiune a cafelei, care scoate din cauză cafeina. Într-adevăr, în S.U.A., țară unde se bea multă cafea, se constată o frecvență îngrijorătoare a infarctului de miocard, în timp ce în celelalte trei țări luate în considerare — mari consumatoare de ceai — coeficientul cazurilor de infarct este sensibil mai mic.

— Acolo-i primul dumneavoastră pacient?

INDIA

Peșterile din Ajanta

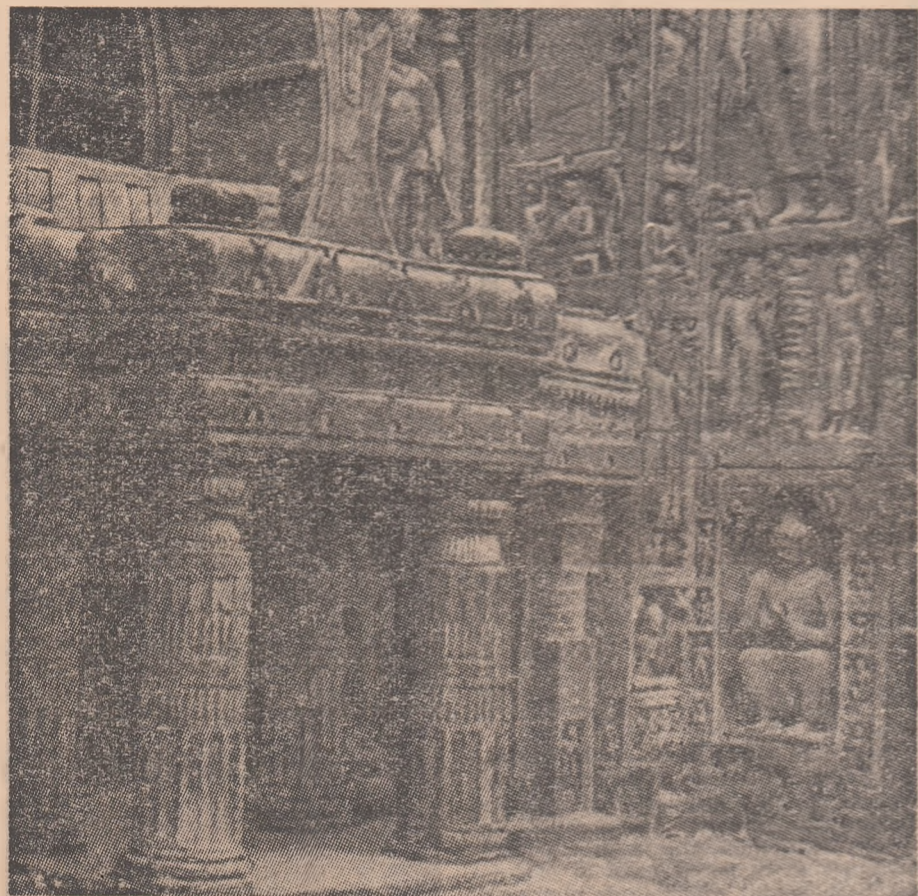
In primul moment cind ajungi la Ajanta, nu-ți dai seama ce a putut atrage acolo sumedenie de automobile și autocare care umplu pină la refuz spațiul din fața cabanei turistice. Trebuie deci să urci pe platoul din spatele ei. Ultimul pas spre înălțimi îți deschide însă o lume a cărei existență n-ai fi putut-o bănuși măcar cu o clipă înainte. Te pomeniști parcă pe altă planetă și abia după ce te dezmeticești bagi de seamă că pe acolo trece totuși un drum străvechi, că mănăstirea pe care o vezi nu este numai un adăpost pentru schimnici, ci și un punct numit cindva porțile Deccanului și situat pe o animată cale comercială.

Europenii au aflat de peșterile din Ajanta în 1818, cind un ofițer englez care urmărea o panteră le-a văzut întimpător. Pe vremea aceea mănăstirea era de mult timp pustie. Numai rareori pelerini asceți mai făceau pe acolo un scurt popas și aprindeau focuri sub vechile bolți de piatră, sperriind porumbei sălbatici și hoarde de lilieci. Arheologul J. Fergusson a pre-

muncă neînchipuit de grea, cită măiestrie și răbdare au fost investite în aceste capodopere durate în bazalt tare! Căci să nu uităm că s-a lucrat numai cu dalta și ciocanul. De aceea se crede, că construirea complexului de la Ajanta a reclamat mai multă muncă decit marea piramidă a lui Kheops.

Nu se știe exact la îndemnul cui a fost construită această minune a lumii. O interesantă referire despre mănăstiri poate fi găsită în însemnările pelerinului budist Syuan Tsian care, în secolul VII, a călătorit mult prin India și Asia Centrală. Interesul lui pînă de zel și respectul față de budism, erudiția și extraordinarul-i spirit de observație conferă însemnărilor o deosebită valoare.

Una din mănăstiri a fost construită de Achala din India de vest — spune Tsian. Printre lăcașurile mănăstirii era un templu mare, cu o înălțime de peste 30 m. în care se afla o statuie de piatră a lui Buddha de 21 m. Statuia era înconjurată cu

Un fragment din celebrul complex de la Ajanta

zentat Societății regale asiatice un raport științific despre aceste peșteri abia în 1843.

Din cele 29 de peșteri, 24 sînt mănăstiri și 5 temple. Primele peșteri au fost săpate în secolele II—I î.e.n., iar complexul a fost în întregime terminat abia în secolul VII. Cind privești splendidele construcții împodobite cu admirabile sculpturi și fresce care inițial acopereau toate spațiile libere ale pereților, plafoanelor și chiar coloanelor, îți spui fără să vrei: cită

șapte baldachine aflate la un metru unul de altul, nefixate și nesprînjinite de nimic. Pe pereții templului erau pictate întîmplări din viața lui Buddha. În fața porților mănăstirii, și anume la nord și sud, stătea de strajă cite un elefant de piatră...

O inscripție de pe zidul celei de a 26-a peșteri, privitoare la perioada dintre anii 450 și 525, confirmă construirea „casei din mijlocul stîncilor” de înțeleptul Achala.

Se pare, însă, că multe construcții ale acestui complex au fost distruse în cursul vremurilor. Elefanții de piatră pe care-i amintește pelerinul budist sînt, probabil, cei care se află lingă treptele ce duc spre cea de a 16-a peșteră. Dar templul înalt de 30 m cu o statuie uriașă a lui Buddha nu mai există. S-ar putea ca peșterile existente acum să fie numai o parte din ansamblul arhitectonic inițial.

Peșterile nu sînt prea mari, dar par impunătoare, întrucît lumina pătrunde înăuntru indirect. În arhitectura și sculptura indiană, jocurile de lumină și umbre au fost totdeauna folosite cu pricepere. Oamenii care locuiau în adîncurile acestor peșteri se simțeau desigur rupți de tot restul lumii, căci masivul de stînci îi apăra de influența mediului înconjurător, a schimbărilor climatice, a succesiunii anotimpurilor. De aceea schimnicii din India scoteau peșterile cel mai prielnic loc pentru viață, pentru o izolare totală.

Mănăstirile au mai multe picturi decit templele. Cum au putut lucra însă pictorii în semiobscuritatea aceea? Se crede că se foloseau de lumi-

na reflectată cu ajutorul unor oglinzi metalice. Și mai interesant e însă faptul că o parte din fresce a fost executate cu culori luminoase, lucru pe care nu-l mai întîlnisem niciodată pînă atunci, despre care nu citisem și nici nu auzisem. Ghidul ne-a condus într-o peșteră de la începutul secolului VI și ne-a oprit în fața unui grup de femei seminude.

— În prima clipă după ce voi închide lumina electrică — ne-a spus el — n-o să vedeți nimic, întrucît lumina care pătrunde în peșteră prin ușă nu ajunge pînă aici. Dar după ce ochii au să vi se obișnuiască cu întunericul, o să începeți să deslușiți aceste figuri care vor semăna atunci cu niște sculpturi în marmură.

Și într-adevăr așa a fost. Uimiți, am văzut cum figurile s-au desprins treptat din întuneric: nu mai păreau fresce, ci aveau relief. Secretul uimitorului efect al luminescenței vopselelor nu e cunoscut. Se crede însă că în ele a fost adăugat var.

Pictura din peșteri mărturisește stadiul atins de arta indiană din epoca respectivă, precum și în genere de viața culturală a marilor state indiene din secolele V—VII, care aveau strînse relații comerciale cu multe țări. Budistă în subiectele ei, pictura este însă profund populară în maniera de tratare și plină de umanism. Încît se poate afirma că Ajanta este o adevărată enciclopedie a vieții indiene din acea vreme. Ea reflectă veridic și pitoresc luxuriantul peisaj al țării, flora și fauna, a căror viață este, în concepția vechilor indieni, indisoubil legată de cea a omului. Prin fața vizitatorului plăcut surprins se perindă scene din viața tuturor păturilor societății indiene. El poate urmări întîmplări pitorești din palate, colibe sau de sub cerul liber. Poate vedea maharadjahi, dansatoare, călugări, conducători de oști sau muzicantii celești — niste figuri jumătate oameni — jumătate păsări tinind în mină instrumente muzicale, rod al fanteziei populare. Procesioni somptuoase ieșind pe porțile orașelor, perechi de îndrăgostiți, fete dîndu-se în leagăn, copii jucîndu-se și, în mijlocul lor, chiar micul Buddha, pe vremea cind mai era încă printul Siddharta Gautama. Sau primirea șahului persan Hosrov II de către un rege indian din dinastia Chalukva, care a domnit între anii 610—624...

Pentru toate aceste motive, frescele din Ajanta sînt de mare interes pentru istorici și etnografi; ele evocă nu numai populația Indiei, ci și multe alte popoare: perși, greci, sciți, mongoli etc.

S. Tiuleaev

BRAZILIA

Rio — anul 2000

S-ar zice că ocupația de predilecție a locuitorilor din Rio de Janeiro, inflăcărații cariocas, este să-și laude orașul. La capătul a numai cinci minute de deplasare cu un localnic, călătorul străin află că are privilegiul de a vizita cel mai frumos oraș din Univers, căruia bunul Dumnezeu i-a consacrat cinci din cele șase zile în care a creat lumea. După care, un carioca care se respectă, descrie entuziasmat toate inegalabilele virtuți ale orașului său, tot ceea ce este oferă pentru toate gusturile, toate virtuțile, toate credințele. Dacă vizitatorul a venit ca să se destindă, să se amuze, carioca îi va face elogiul Copacabanei, cea mai celebră plajă din lume. Unui bun catolic îi va arăta cea mai înaltă statuie a lui Hristos, ridicată în virful muntelui Corcovado. Pe un amator de fotbal

îl va sfătui să se ducă neapărat pe Maracana, evident cei mai mari suptori din lume. Dar și bancherii sau industriașii, veniți acolo nu să se distreze ci pentru afaceri, pot găsi ce le trebuie, căci investițiile de capital străin sînt binevenite...

Da, se pare că atunci cind a făurit Rio, Dumnezeu a ținut seama de cele mai mici amănunte, pînă și de numele cartierelor din oraș. Și într-adevăr, cit romantism cuprinde în el cuvîntul Copacabana! Cîntă muzică cită poezie și dulce nostalgie în numele unor cartiere ca Flamengo, Ipanema, Lagoa, Leme. Numai pentru cartierele din nordul orașului locuite de oameni cu buzunarele mai goale și ambiții mai modeste s-au găsit nume mai puțin melodioase: Bangu, Cascadura, Deodoro, Madureira, Piedade. Ca să nu mai vorbim de Jacarepagua, cel atît de greu de rostit.

Dar dacă în lume nu există oraș mai frumos ca Rio de Janeiro în schimb în Rio nu este loc mai minunat decit Copacabana cu cei cinci kilometri de plajă însoțită, unde vin să moară valurile azurii, verzi sau cenușii (în funcție de anotimp) ale Atlanticului.

În ultimii ani, în viața orașului se pot remarcă fenomene complexe care-i schimbă înfățișarea perturbîndu-i secularul mod de viață. Centrul și zona sudică se amenajează și se înfrumusețează. Apar zgîrie-nori cu linii elegante, estacade și autostrăzi. Iar colinele care împart orașul în zone izolate sînt străpunse de tuneluri. E în curs de construcție cea dintîi linie de metro, iar plaja Copacabanei a fost lărgită și modernizată.

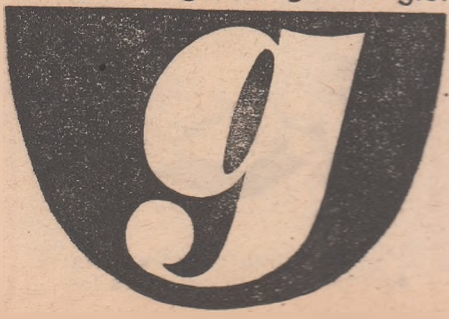
În același timp, însă, se face simțit și un proces desemnat sub numele de „abandon”. El a început a-și vădi efectul după ce gigantul industrial Sao Paulo a dobîndit un rol preponderent în viața economică a țării, iar centrul puterii politice a fost transferat, în 1960, la Brasilia, noua capitală. În primii zece ani care au urmat după „destituirea” lui, Rio a încercat să reziste acestui abandon. Dar în ultimii trei ani orașul a căpătat o lovitură cumplită: guvernul a hotărît să mute definitiv în noua capitală toate instituțiile administrative și corpul diplomatic. Pentru „întinerirea” orașului se sugerează acum unificarea lui cu statul Rio de Janeiro, care se întinde în jurul lui și care, în ciuda numelui, n-are nici o legătură cu orașul, avînd și propria-i capitală: Niteroi. Proiectul, se crede, ar putea face ca marea aglomerație urbană, acum un uriaș cu picioare de lut, să aibă o infrastructură economică stabilă, să-și intensifice relațiile cu regiunile vecine, să îmbine economia municipală cu cea a suburbiilor și a orașelor din preajmă care acum țin de Niteroi.

Altă soluție preconizată este aceea de a face din Rio principalul centru turistic al Americii Latine. Autoritățile stimulează construcția hotelieră și caută să atragă în această sferă capitaluri străine, făgăduind beneficii mari și facilități ispititoare.

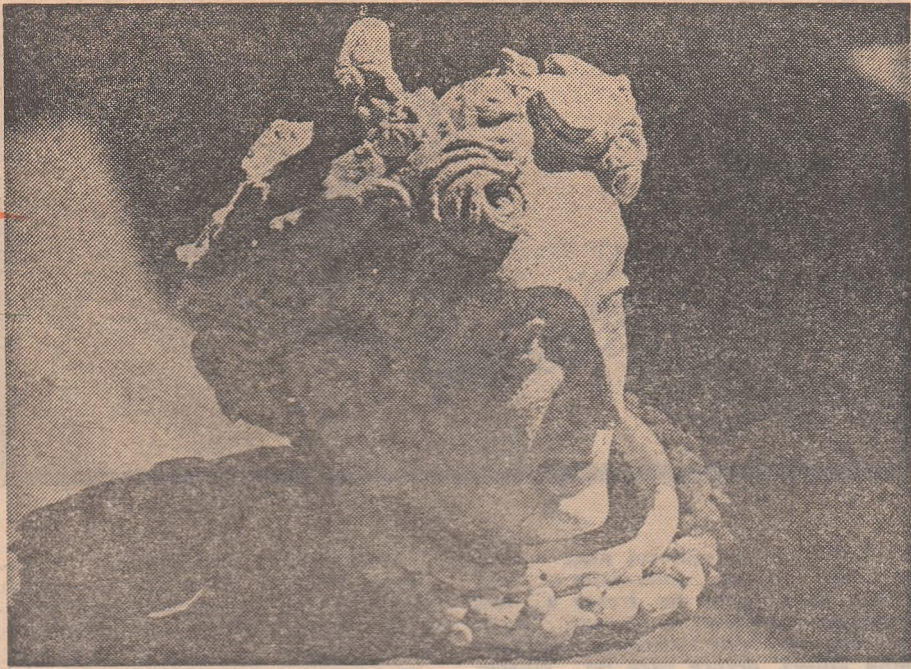
Într-un viitor apropiat, una din principalele curiozități ale orașului va fi noul său centru: „Rio-ul anului 2000”, al cărui proiect a fost întocmit de celebrii arhitecți brazilieni Lucio Costa și Oscar Niemeyer. Proiectul a fost aprobat, lucrările au început și peste cîțiva ani la sud de Copacabana, în lungul plajei Barra da Tijuca, se vor avînta spre tării 70 de imobile rezidențiale cu cite 38 de etaje și o înălțime de 110 metri, zece zgîrie-nori pentru instituții publice și două imense centre comerciale care vor putea deservi zilnic un milion de clienți. Va fi cea mai importantă și mai îndrăzneată întreprindere urbană din vremea noastră — scriu ziarele braziliene. Ea izbește imaginația, așa cum cu 15 ani înainte toată lumea a fost puternic impresionată de „planul-pilot” al actualei capitale, proiectată tot de Oscar Niemeyer și Lucio Costa.

I. Fesunenko

globe
 globul globul
 globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul

Sculptură din secolul II e.n. găsită recent într-un templu budist dezgropat la Dalvarzin-tepe, R.S.S. Uzbekă.

Foto: A. Varfolomeev (A.P.N.)

FACEȚI CUNOȘTINȚĂ

ARS, robotul meu...

ARS s-a născut mai întâi pe hârtie, în 1962, iar după doi ani s-a întrupat aievea din metal. E alcătuit din douăzeci de mii de piese, zeci de motoare electrice și se află în legătură cu cinci magnefoane și douăzeci de transmițătoare răspindite prin sufragerie. Una din ele ascunsă, de pildă, într-un fotoliu pe care l-am numit „bolnavul”, deși nu se deosebește deloc de celelalte. Dar dacă în acest fotoliu se așează cineva care nu se simte bine, numaidecât intră în funcțiune automatul „de prim ajutor”; ARS se apropie de bolnav, îi oferă un pahar cu apă, îi aduce caseta cu medicamente, iar apoi cheamă prin telefon mașina Salvării.

Dar să vă povestesc o întâmplare hazlie.

Într-o zi, mă apropiasem de robot ca să verific ceva când, deodată, ARS s-a aprins și a început să semnalizeze: ajutor! La început am rămas perplex, dar apoi m-am repezit și am întrerupt contactul. Ce se întâmplase? N-a fost greu să aflui, căci vinovatul — cotoiul vecinului — odihnea chiar în fotoliul buclucaș. Indiferent la ceea ce se petrecuse în jurul lui, el rămăsese liniștit acolo. Noroc că am fost acasă, altfel nu știu cum as fi explicat celor de la Salvare aiarma falsă pe care o dădusem.

„Organele” de simț ale lui ARS funcționează perfect, încît secretarul meu îndeplinește rapid și fără greș misiunile pe care i le dau. Și-i dau multe! Dacă sună telefonul, intră în funcțiune „urechea” electromecanică. Dacă vine cineva la mine, „ochiul” lui

fata la cinema. Nu ne aștepta la masă”. Iar dacă am uitat cumva să închidem robinetul de apă, gazul sau aparatul de radio, îl rugăm, prin telefon, pe ARS s-o facă în locul nostru.

Cînd fiica mea avea numai cîteva luni, ARS i-a fost dădacă. Și s-a descurcat foarte bine. Prin transmițătoare fixate în diferite locuri ale pătucului, el știa dacă fetița doarme, se joacă sau are nevoie de ceva. În care caz ne anunța: „Părinți! Scutecele Iuliei trebuie schimbate”. Dacă se întâmpla ca să nu auzim apelul, ARS începea să aprindă și să stingă becurile care se aflau pe mesele noastre de lucru. Și nu se oprea pînă cînd nu primea răspunsul: „Sintem lingă patul Iuliei”.

Dar iată ce mai știe să facă ARS. Dacă n-aurim telefonul, ARS vine la noi și ne întinde receptorul: în fiecare dimineață ne trezește și dă drumul la magnetofon, ca să ne facem gimnastica de înviorare; la ora pe care i-o indicăm, deschide televizorul sau radioul. Dacă nu sintem acasă, înregistrează emisiunile interesante. După un program dinainte stabilit, are grijă să stingă și să aprindă lumina din casă sau aerisește încăperile, deschizînd ferestrele și punînd în funcțiune ventilatoarele.

Dar cu toate că are foarte multe misiuni, ARS nu uită niciodată nimic și face totul fără greș și la timp.

Boris Grișin

CALAMITĂȚI NATURALE

Seceta din Africa de vest

O secetă de proporții necunoscute în ultimul deceniu afectează — după cum am mai arătat în trecut cu alt prilej — șase țări din Africa de vest: Mauritania, Mali, Senegal, Volta Superioară, Niger și Ciad. Cel mai mult au de suferit regiunile limitrofe cu Sahara.

În cursul ultimului anotimp ploios, care de obicei durează din iulie pînă în septembrie, în întreaga zonă situată între paralelele 12 și 20 latitudine nordică, precipitațiile au fost extrem de reduse. Marile fluvii Niger, Senegal și Shari n-au beneficiat de debitul lor normal, încît zonele care sînt în mod normal inundate n-au putut fi cultivate.

Într-un număr de regiuni din Mauritania — aminteste săptămînalul „Novoe vremea” din care împrumutăm aceste date — de patru ani n-a mai căzut o picătură de apă. Suprafețele plantațiilor de palmieri au scăzut, pășunile s-au uscat, animalele mor din lipsă de furaj.

Situația este la fel de serioasă și în Mali, care de obicei exportă cereale în țările învecinate. Ultima recoltă a atins abia 50 la sută din rezultatele medii.

În Volta Superioară, în multe zone populația decimată de epidemii părăsește satele, în timp ce deșertul înaintează. În nordul țării el a avansat cu 20 de kilometri.

În Niger, suprafața pășunilor s-a redus la jumătate. Se apreciază că 500 000 de bovine se află în pericol de moarte.

În Senegal recolta de mei, sorg, orez și arahide este calificată drept „dezastruoasă”.

Meteorologii și hidrologii explică situația intervenită în țările amintite mai sus prin acțiunea anticiclurilor formați deasupra Atlanticului și care, toamna trecută, nu s-au deplasat spre Nord și n-au barat calea vînturilor uscate.

— Cînd a vrut să mă bată ultima oară, aveam pioniere în buzunar...

DE GUSTIBUS...

Un pietroi la desert

Se știe că multe păsări înghit pietre. Neavînd dinți, ele n-au cu ce mărunți boabele și de aceea folosesc pietricelele în scopul în care ar fi folosit dinții. Într-adevăr, o dată ajunse în stomacul musculos și cu pereți groși ai păsărilor, boabele sînt măcinate de pietricele ca între niște autentice pietre de moară.

Deși cunoscut de mult, fenomenul continuă să fie din multe puncte de vedere o enigmă. Cum simt păsările că pietrele înghițite mai de mult s-au tocit și trebuie „reîmprospătate”? Cum știu să selecționeze dintr-o grămadă de nisip numai pietricelele cu o anumită duritate?

Dar nu numai păsările „măncîcă” pietre. În stomacurile balenelor, morselor și focilor au fost găsite deseori pietre de 350 pînă la 500 de grame. Din cînd în cînd animalele elimină aceste pietre, de aceea în culcușuri, unde pinpedele își petrec o mare parte din timp, se adună grămezi de pietre aduse de pe fundul mării, de parcă locatarii lor ar avea intenția să construiască pe țărni autentice muzee de geologie.

Zoologii n-au putut încă stabili cu precizie de ce își încarcă mamiferelor marine aparatul digestiv cu această „hrană” ciudată. S-ar putea ca, la fel ca în cazul păsărilor, pietrele să ușureze digerarea componentelor solide ale hranei: moluștele și carapacele de chitină ale artropodelor. Pe de altă parte s-a constatat că pietrele sînt înghițite îndeosebi în perioada cînd animalele nu se deplasează o vreme mai îndelungată. De aici presupunerea că pietrele ar apăra stomacul de pericolul atrofierii; cu alte cuvinte ar da de lucru stomacului atunci cînd el „nu-și face datoria”. O seamă de savanți sînt înclinați însă să creadă că pietrele devin necesare în perioadele cînd animalele se hrănesc bine și se îngrășă mult. Grăsimea e mult mai ușoară decît apa, încît greutatea specifică a animalelor scade, ceea ce le creează dificultăți la cufundare. S-ar putea deci ca, pentru a spori în greutate, hoinarii mării să ia la „bord” balast. Calcule recente au dovedit că balastul alimentar este într-adevăr suficient: în stomacul unor foci au fost găsite aproape 11 kg de pietre...

... varia
... varia varia v.
... varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.
... varia varia varia varia v.

UN REZULTAT NEAȘTEPTAT

Leopardul a bătut în retragere...

O plimbare în parcurile naționale din Kenya poate oferi totdeauna vizitatorilor aspecte insolite din viața pensionarilor lor. Recent, un număr de oaspeți ai parcului Aberder au avut surpriza să asiste la lupta dintre un leopard și un porc mistreț african; și culmea, leopardul — animal renumit

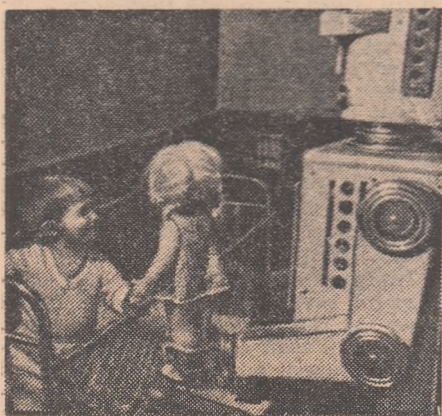

Oricum, a doua oară n-o să mi se mai întîmple...

pentru cruzimea lui — a fost înfrînt. În iarba înaltă, doi porci mistreți africani cu riturile lungi și colții îndreptați în sus scormoneau pașnic pămîntul. Deodată, dintr-un copac aflat în apropiere, asupra unuia din ei s-a năpustit un leopard. Desperat, porcul a început să se învîrtească și să muște, chemîndu-și seamă în ajutor pria țipete stridente. Alarmat, acesta ar fi intervenit desigur în încăierare, dar răgetul leopardului „l-a pus la punct”. Noul venit a părăsit cîmpul de bătaie. Și totuși, crîncena încăierare, care a durat un sfert de oră, a avut un rezultat total neașteptat. Leopardul a dat drumul victimei, care a rupt-o numaidecît la fugă, iar fiara s-a îndreptat schiopătînd către niște tufe din apropiere: curajosul reprezentant al neamului porcinelor... îi rupsesse laba.

— Te întreb pentru ultima oară! Vrei să fii soția mea?

Pe vremea cînd ARS era doică...
Foto: A. Kuleșov

fotovoltaic înregistrează sosirea și ARS mă anunță că am musafiri. Și așa mai departe. În același timp robotul îndeplinește și funcția de paznic. Grație unor transmițătoare care înregistrează depășirea temperaturii critice, el depistează pericolul de incendiu și anunță pompierii.

Oriunde m-aș afla, robotul meu mă ține la curent cu toate treburile casnice. Imi transmite telegrame telefonice, prin telefonul automat cu care e pus în legătură, mă anunță unde e soția, care-mi poate lăsa, de exemplu, vorbă prin el: „Am plecat cu

Poșta medicului

(Urmare din pag. a 8-a)

LAZAR ROZALIA-Sighetul Marmăției; **VACARU DUMITRU**-București; **MĂNĂSTIREANU NECULAI**-Com. Cristian, jud. Brașov: Repetăm, la cererea dv., că printre indicațiile terapeutice ale kefirului figurează și următoarele boli: gastrite și ulcere gastroduodenale, hipertensiune arterială, ateroscleroză, afecțiuni biliare, constipații cronice, hepatite, diabet zaharat. Acest aliment cu efecte medicinale nu înlocuiește și nici nu este antagonist medicației specifice.

MILLI-Brașov: Nu trebuie să deznădăjduiți în cazul mamei dv., cărcia medicul i-a pronosticat boala ca fiind „in-

curabilă“. Nenumăratele cazuri de vindecări spontane, sau cel puțin de regresii ale unor procese neoplazice, fără intervenția vreunui act terapeutic, demonstrează clar că organismul uman dispune de resurse biologice extraordinare, nebanuite, capabile să se opună mersului inexorabil al unor boli pentru care medicina nu a descoperit încă un leac sigur. Și apoi speranța — cum spunea Voltaire — e alimentul sufletului nostru întotdeauna amestecat cu otrăvă și cu teamă.

V. LUPAN-București: 1) Adresați-vă clinicii otorinolaringologice a Spitalului de copii „23 August“ din București. 2) Soția dv. trebuie consultată atât de un ginecolog, cât și de un neuroendocrinolog pentru precizarea cauzei acestor stări migrenoase însoțite de tulburări de echilibru.

UZINA MECANICĂ PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ GALAȚI

Bd. C. Coșbuc Nr. 256
Telefon 15830-15831 *

EXECUTA:

Hidrosfere 60 m.c.—100 m.c.—150 m.c.

Ridicator hidraulic monobloc în două variante

Barcă cu cositoare subacvatică

Scaun hidropneumatic

Cilindri hidraulici

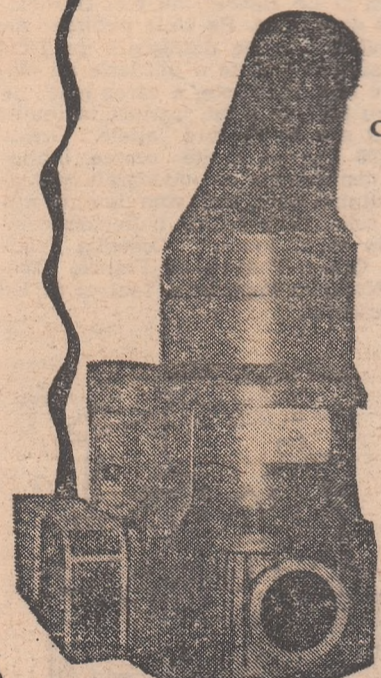
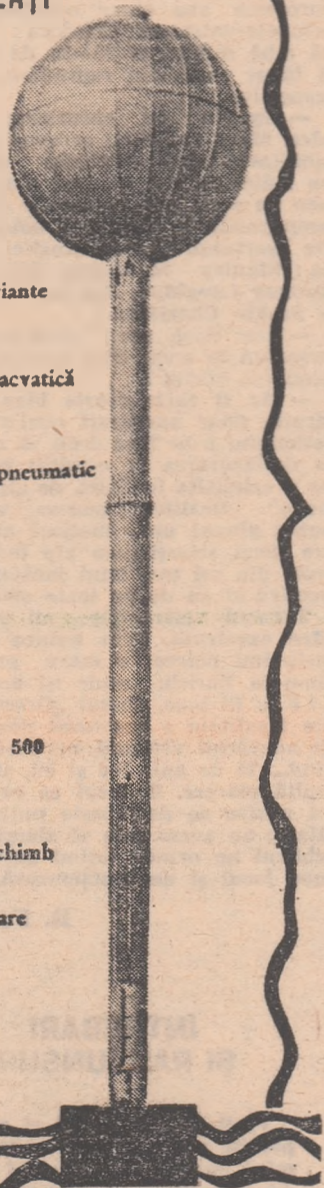
Granulator G. M. 500

Diverse piese de schimb

pentru tractoare

și mașini

agricole

Asigurarea autoturismelor pentru avarii

Cetățeanul care a învățat să conducă bine autoturismul, care este atent la volan și respectă cu strictețe regulile de circulație, nu va produce accidente. Sînt însă și accidente care pot afecta autoturismul propriu cu toate măsurile de precauție care se iau. Se poate întîmpla, de exemplu, să se producă o explozie la cauciuc, o derapare și să nu poți opri mașina înainte de a ajunge în șanț sau înainte de a se abate din drum lovind altă mașină.

În prezent, se aplică în țara noastră asigurarea pentru despăgubirile datorate unor terți prin accidente auto (asigurarea de răspundere civilă auto). Aceasta înseamnă că, dacă, într-un accident auto, din vina dumată, ai produs cuiva pagube pentru care ești declarat răspunzător, ADAS va plăti acelei persoane despăgubirile, în locul dumată. De asemenea, ADAS va plăti despăgubirile în cazul în care alt deținător de autoturism a produs o pagubă de care se face vinovat.

Ce se întîmplă însă cu stricăciunile produse la autoturismul propriu în alte cazuri de accidente? Aceste stricăciuni nu sînt acoperite de asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto. Pentru asemenea cazuri, ADAS pune la dispoziția automobiliștilor asigurarea facultativă pentru avarii.

Omul de la volan, care dorește să întrunească condițiile unui automobilist modern, nu se poate dispensa de această asigurare. Ea îi dă liniște și siguranță în timpul călătoriei.

Cazurile în care se acordă despăgubiri în baza asigurării facultative pentru avarii: ciocniri, loviri sau izbiri cu alte vehicule sau cu orice alte corpuri mobile sau imobile aflate în afara autoturis-

Chiar ieri am încheiat o asigurare pentru avarii auto!

mului asigurat, zgirieri, căderi (căderea în prăpastie, în apă cu prilejul transbordării, din cauza ruperii podului, căderea pe autoturism a unor corpuri), derapări, răsturnări, incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, grindină, inundație, furtună, uragan, prăbușire sau alunecare de teren, cheltuieli de transport al autoturismului asigurat avariat etc.

Primele de asigurare pentru avarii variază în funcție de capacitatea cilindrică a autoturismului.

Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice, instituții, C.A.P. agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața Hristo Botev, Bloc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartiție pe bază de comandă următoarele produse:

- Roabe metalice cu roată caucuciată.
- Rezervoare metalice de la 500 l la 50 000 l :
  - cilindrice orizontale
  - cilindrice verticale
  - paralelipipedice.
- Paturi metalice tip internat — se pot suprapune
- Dulapuri metalice pentru băne, acte și scule.
- Mașini de gătit tip 12 A
- Mașini de gătit tip 14 L
- Burlane negre.
- Coturi drepte.
- Cuptoare tărănești.
- Igheaburi, burlane și coturi stocate.
- Transparente din fire oard.

I.I.S. „TEXTILA“

GALAȚI

B-DUL REPUBLICII Nr.158. TEL.12187-12188

PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimare, uni, în desene și culori moderne și variate

I.I.S. „11 IUNIE“ GALAȚI

Calea Prutului nr. 50 A
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZA DE COMANDĂ URMĂTOARELE PRODUSE:

- Cataramă ștanțate pentru cordoane și încălțăminte, ornamente pentru pantofi; rame, garnituri și accesorii pentru poșete; broaste, minere, colțare și alte accesorii pentru geamantane, valize și serviete.
- Mobilier industrial — mese, birouri, fișete metalice, bancuri cu 1-3 menghine.
- Timplărie metalică — uși și ferestre. Paturi metalice — tip spital, internat sau pentru copii: lopeți, greble.
- Găleți zincate, cutii pentru lacuri și vopsele, cutii pentru cremă (litografiate).

Un bărbat și o femeie

Ne plîngem că bărbații nu mai știu să fie cavaleri. Că în tramvai sau în autobuz își viră nasul în ziar și se fac a nu vedea că lângă scaunul lor o femeie cu mîinile încărcate de sacose stă în picioare. Pe de altă parte, dacă se întîmplă ca unei femei să i se cedeze locul, surprinsă, ea îngăimează ceva de genul: „Lăsați, stau bine și în picioare... De ce? De ce s-a ajuns că atît reprezentanții unui sex, cît și ai celuilalt, coboară cota pretențiilor la politețe în relațiile de fiecare zi, devin unii pentru alții un fel de abstracții, oameni în general? În schimb în alte sfere de contact, chiar foarte superficiale, cum ar fi, de pildă, o croazieră, tabloul se schimbă radical și domnește o atmosferă de solitudine și galanterie, deși nimeni nu-i obosit și ar putea admira valurile și stînd în picioare. Dar nu, domnii le îmbie pe doamne să se așeze, pentru ca o dată întorsii în orașul lor, la viața lor obișnuită, în vagonul de metro să stea netulburaji pe scaun cu nasul în ziar...
Totuși, oricît sînge rece ar avea, atît

oase în psihologia noastră. De exemplu, publicul ascultă din nou cu plăcere un cîntec despre minunata plăcintă făcută de o gospodină cum nu mai este alta, cîntec care prin anii '30 era respins ca o nejustificată poetizare a bucătăriei antipatice. Cum negarea bucătăriei a mers însă mai departe decît era necesar și util, „negația negației” la care asistăm azi este întemeiată. Am ajuns să căutăm echilibrul pe care tot noi l-am distrus.

Fiindcă am pomenit de estradă, vreau să mai spun că serile de române fac săli pline. Că bătrîni și tineri îl ascultă emoționați pe Muslim Mahomaev cîntînd: „Te iubesc, mie plină făptura de tine, repet în gînd numele tău”.

Ce mult contrastează aceste cuvinte cu dialogul unor îndrăgostiți de astăzi: „Salut”, „Ura”, „Ce faci?”, „Mișto” etc. S-ar spune că din punct de vedere fizic cele două sexe au hotărît să joace fiecare rolul celuilalt. Fetele poartă pantaloni, băieții — brățări, medaloane, cămăși cu buline (fabrica de confecții moscovită care le

este bărbatul — soț și tată. Să recunoaștem deci că străvechea împărțire a omenirii în bărbați și femei este bună, că uniformizarea în egalitatea dintre sexe nu aduce nimănui nici un folos. Bărbaților le-ar fi urît fără femei, femeilor le-ar fi greu fără bărbați.

Larisa Kuznețova

SPORT

Un turneu al veteranilor

Anglia are opt președinți de federații sportive internaționale. Cel mai popular dintre ei — atît acasă, cît și peste hotare — este fără îndoială Sir Stanley Rous, președintele FIFA. În cursul unei vizite pe care i-am făcut-o, la amabila-i invitație, am discutat cu Sir Stanley o problemă care preocupă cercurile fotbalistice: un campionat european sau chiar mondial, pentru echipele-veterane. Condiția: jucătorii să aibă minimum 38—39 de ani și să fi făcut parte din reprezentativa țării respective.

— Sprijin cu entuziasm această idee. Marii fotbaliști ar avea astfel posibilitatea să-și delecteze spectatori cu măiestria lor. Și, mai ales, un turneu de acest gen ar face o admirabilă propagandă în favoarea nobililor ideii ale sportului. Echipa Angliei este gata: Stanley Matthews, Bill Wright, Tommy Laughton, Jim Greeves, Bobby și Jackie Charlton...

— Dar dacă acest campionat s-ar organiza la anul, cînd are loc și campionatul oficial?

— Ar fi chiar foarte bine. Demonstrația unor adevărați gentemen ai fotbalului n-ar face decît să contribuie la desfășurarea în condiții mai urbane a celeilalte întîlniri, de „înalță tensiune”. Dealtfel, punem acum la punct planul unor meciuri anuale între două selecționate ale lumii, alcătuite din cei mai buni jucători ai respectivului an de pe toate continentele.

Turneu veteranilor mi se pare o idee excelentă. Prin natura funcției mele îmi petrec o mare parte din timp la Zürich, unde își are sediul FIFA. Ei bine, clubul „Grosshotspur” din localitate a organizat două echipe de adevărați veterani, cel mai tînăr avînd... 70 de ani. Joc și eu, și încă cu multă plăcere. E drept că regulamentul nostru se deosebește puțin de celălalt: nu avem voie să alergăm. Dacă arbitrul ne prinde înfînd pasul, înterupe jocul și ne sancționează.

B. Fedosov

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Parisul în cifre

I.

Citînd diferite cărți despre Paris, am constatat că datele care privesc suprafața și populația acestui oraș se deosebesc între ele. Incît vă rog pe dv. să-mi scrieți: ce suprafață și cîți locuitori are Parisul? De asemenea, aș vrea să știu cîte poduri, biserici, restaurante, cinematografe există la Paris.

BULBUC IOAN

Mîntiu, jud. Bistrița — Năsăud

R.

E firesc ca datele citate în diverse surse consultate de dv. să difere între ele, întrucît se bazează fie pe rezultatele altor recensămînturi, fie pe modalități deosebite de considerare a ariei orașului (orașul propriu-zis sau orașul luat împreună cu comunele suburbane etc.).

Ceea ce e sigur însă — și deci fără posibilitate de interpretare — e că Parisul se află la 48°50'11" latitudine nordică și 2°20'14" longitudine estică și are o suprafață de 10 540 de ha, cu un perimetru de 36 de km. De la est la vest orașul se întinde pe o lungime de aproximativ 12 km, iar de la nord la sud pe circa 9 km.

Din punct de vedere administrativ, Parisul se divide în 20 de arondisemen-

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

te, dintre care fiecare include patru cartiere.

După ultimele date oficiale (1968), capitala Franței (și aci avem în vedere Marele Paris, adică împreună cu comunele suburbane) se situează pe locul patru în lume și pe locul întîi în Europa ca cifră a populației — cu 8,1 milioane de locuitori — fiind în același timp și orașul cu cea mai mare densitate de populație pe km².

Parisul comunică cu lumea prin două porți aeriene, aeroporturile Orly (cel mai mare și mai important) și Le Bourget și șase gări de cale ferată.

Metroul din Paris, construit în 1900, are 14 linii de-a lungul cărora sînt 336 de stații.

Peste Sena, fluviul care străbate Parisul și pe care Napoleon I l-a numit „Bulevardul care leagă orașele Paris, Rouen și Le Havre”, au fost construite 29 de poduri. Pe căile publice ale Parisului, care se desfășoară pe 1113 km, sînt amplasate o puzderie de magazine și restaurante, a căror evidență e greu însă de ținut, întrucît mereu se închid sau se deschid altele. Orașul are 150 biserici, multe muzee, biblioteci, nenumărate cinematografe și teatre, dintre care aici vom aminti numai cele patru teatre naționale celebre în toată lumea: Comedia Franceză, Odéon-Théâtre de France, Teatrul Național Popular și Teatrul de Est al Parisului.

Lui i-ar fi greu fără ea, ei i-ar fi urit fără ea

pe unii cit și pe... celelalte nu se poate să nu-i îngrijoreze criza prin care trec normele obișnuite din sfera „bărbat-femeie”. Femeilor nu le este deloc indiferent cum se poartă cu ele bărbații (bărbații în general), după cum și bărbații sînt sensibili la atitudinea femeilor. Și poate că „alungarea” acestora de pe tronul de „zeițe” este eoul unor procese cu mult mai profunde.

Cercetări făcute de specialiști atestă că mai ales în familiile tinere, destul de cultivate, problema „șefiei” nu se mai pune. Ambii soți sînt „capii familiei”, fiindcă amîndoi sînt ega.i. Scăderea autorității masculine este, deci, o realitate. Tendința aceasta poate avea ca urmare dezvoltarea structurii democratice a familiei, dar poate duce și la slăbirea rolului sexului altă dată tare, la inegalitatea bărbaților. Or, cu ce ar fi mai bun acest tip de discriminare față de cel vechi?

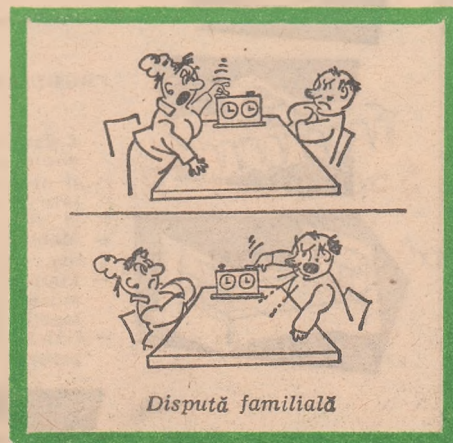
Atunci cînd dobîndim un lucru nou, nu este deloc obligatoriu să aruncăm un altul vechi dar bun. Cu atît mai mult cu cît egalitatea socială cu bărbatul n-a făcut decît să sublinieze că, orice am spune și oricum am lua-o, femeia rămîne o ființă deosebită. Ea naște copii, adică îndeplinește în societate o funcție pe care bărbatul nu ar putea-o îndeplini. Politetea față de femeie a exprimat și exprimă astfel recunoașterea calității ei de perpetua-toare a speciei umane.

Această problemă trebuie să ne preocupe pe toți. Și ne preocupă. Nu întîmplător se vorbește atîta despre maternitate, despre familie. Am auzit nu demult la radio un cîntec în care se spune cu patos „demografic” că „În primul rînd sîntem părinți, apoi vin celelalte”. În timpul războiului cîntam: „În primul rînd sîntem piloți”... Fiecare epocă are cîntecele ei și trebuie să recunoaștem că aceste cuplete fără pretenții pot sesiza mutații seri-

produce are un nume simbolic, „Grăția”).

Sîntem cu toții deștepți, curajoși, fiecare răspunde pentru sine! Această situație are și plusurile, dar și minusurile sale. Înainte, relațiile dintre sexe se întemeiau pe răspunderea bărbatului pentru femeie, pentru familia lui. Astăzi, o bună parte din răspunderi a trecut asupra femeilor. Și probabil că, în virtutea legii conservării energiei, s-a micșorat în mod corespunzător răspunderea bărbaților. Un cunoscut, inovator talentat, mi se plîngea de niște colegi: „Nu știu ce au, au început să fugă de răspundere”...

Nimeni nu mai discută astăzi dacă egalitatea este sau nu necesară. Știm cu toții că este. Dar ea trebuie realizată în modul cel mai avantajos pentru toți din punct de vedere social. Și dacă vorbim de un avantaj pentru toți, să nu uităm totuși că femeia este o ființă deosebită, iar femeia-mamă o ființă de două ori deosebită. Iar o ființă de trei ori deosebită

Dispută familială

— Ce, n-ai mai auzit de construcții din beton și sticlă?
Desen de N. Vlasenkov

CORRESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Mă numesc Vișan Geta, am 18 ani, sînt elevă la liceul din comuna Bucecea și doresc să corespundez cu tinere și tineri din întreaga țară pe diverse teme. Adresa mea este: str. Morii „1 Mai” nr. 39, com. Bucecea, jud. Botoșani”.

„Am 23 de ani și sînt proaspăt absolvent al Facultății de istorie din București. Doresc să corespundez cu tineri din țara întreagă, pe baza unor teme multiple. Adresa mea: Dumitru Iordache, com. Leordeni, str. Glimbocata nr. 219, jud. Argeș”.

„Aș vrea mult să cunosc tineri și tinere din toată țara. Indiferent de preocupări, meserii sau înclinații. În ce privește o eventuală orientare a înclinațiilor, aș putea numi literatura, muzica, filozofia, limbile străine Vladimir Cazan, str. Dobrun nr. 4, Sibiu”.

Da. Credeți greșit. La 21 de ani e firesc să vă doriți cît mai mulți prieteni. De unde acea umbră de blazare?